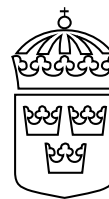

Regeringens proposition

2024/25:26

Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet

Prop.
2024/25:26

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 3 oktober 2024

Ulf Kristersson

Elisabeth Svantesson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås begränsningar i rätten till avdrag för ränteutgifter i inkomstslaget kapital. Enligt förslaget ska ränta dras av bara på lån som uppfyller särskilda förutsättningar gällande värdering av ställda säkerheter och maximal belåningsgrad. Ränta ska dras av på lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, samt på lån som har lämnats av en pantbank. Ränta ska också dras av om lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet när byggprojektet är färdigt ska omvandlas till ett lån med säkerhet i bostad.

Rätten till avdrag för ränteutgifter ska trappas av på två år. Det innebär att avdrag för beskattningsåret 2025 får göras med 50 procent av ränteutgifter på lån som inte omfattas av avdragsrätten.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	10
2.3	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	11
3	Ärendet och dess beredning	12
4	Bakgrund och gällande rätt	12
4.1	Avdrag för ränteutgifter.....	12
4.2	Krediter som lämnas mot säkerhet i bostad.....	13
4.3	Pantbanksverksamhet	14
4.4	Kreditgivning i konsumentförhållanden	14
4.5	Konsumentkreditlagen	15
5	Avdrag för ränteutgifter	16
5.1	Rätten till avdrag bör begränsas	16
5.2	Ränta på lån med säkerhet i bostad	20
5.3	Ränta på lån med säkerhet i värdepapper	24
5.4	Ränta på lån som lämnas av en pantbank	28
5.5	Ränta på lån med säkerhet i fordon, båt, skepp eller luftfartyg.....	29
5.6	Lån som lämnas av utländska långivare ska i vissa fall omfattas av avdragsrätten.....	34
5.7	Ränta på övriga lån ska inte dras av	37
5.8	Belopp som behandlas som ränta	38
5.9	Räntor och avgifter som inte får dras av enligt 9 kap. inkomstskattelagen	42
5.10	Ränteavdrag för utomlands bosatta	43
6	Justerad kontrolluppgiftsskyldighet	44
6.1	Kontrolluppgift ska lämnas endast om vissa ränteutgifter	44
6.2	Kontrolluppgift under avtrappningsperioden	46
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	48
8	Konsekvensanalys.....	50
8.1	Syfte och alternativa lösningar	51
8.2	Offentligfinansiella effekter	53
8.3	Effekter för enskilda.....	55
8.4	Effekter för företag.....	59
8.5	Konsumtionslånenes fördelning mellan inkomstgrupper och mellan kvinnor och män	62
8.6	Effekter för myndigheter, de allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna.....	64
8.7	Förslagets förenlighet med EU-rätten	65
8.8	Övriga effekter	65

9	Författningskommentar.....	65	Prop. 2024/25:26
9.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	65	
9.2	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	73	
9.3	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	74	
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Avtrappat ränteavdrag för vissa lån.....	77	
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	78	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	85	
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	86	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 oktober 2024.....	87	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Häriigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 42 kap. 27 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 42 kap. 27 § ska utgå,

dels att 42 kap. 1, 10 och 11 §§ och rubriken närmast före 42 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 42 kap. 6 a–6 g §§, och närmast före 42 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

1 §²

Ränteinkomster, utdelningar, inkomster vid uthyrning av privatbostäder och alla andra inkomster på grund av innehav av tillgångar samt kapitalvinster ska tas upp som intäkt, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 8 kap.

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 9 eller 60 kap. *Ränteutgifter och kapitalförluster* ska dras av även om de inte är sådana utgifter. *Begränsat skattskyldiga får dock inte, med undantag för vad som anges i tredje stycket, dra av ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster.*

Begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 får även dra av sådana ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster, till den del ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemlandet, om

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 9 eller 60 kap. *Kapitalförluster* ska dras av även om de inte är sådana utgifter.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:1060.

– den skattskyldige är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

– den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, och

– ränteutgifterna har betalats under den tid som den skattskyldige varit bosatt i en stat inom EES.

Avdrag för ränteutgifter

6 a §

Ränteutgifter ska dras av bara i den utsträckning som följer av 6 b–6 g och 8 §§.

Begränsat skattskyldiga ska dra av ränteutgifterna bara om dessa är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Begränsat skattskyldiga som avses i 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 ska dock även dra av ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster, om

– ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemlandet,

– den skattskyldige är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

– den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, och

– ränteutgifterna har betalats under den tid som den skattskyldige varit bosatt i en stat inom EES.

6 b §

Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska dras av, om

1. lånet har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller

bostadsrätt eller liknande rätt, eller om det är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till en fastighet, eller

2. lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet ska omvandlas till ett sådant lån som avses i 1 när byggnationen är slutförd.

Första stycket tillämpas också på lån som lämnas av en utländsk långivare som

1. driver en verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i lagen om verksamhet med bostadskrediter, och

2. står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.

6 c §

Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller värdepappersbolag ska dras av om lånet är förenat med säkerhet i

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad, eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

2. finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES, eller

3. andelar i en värdepappersfond eller en specialfond.

Första stycket tillämpas också på lån som lämnas av en utländsk långivare som driver värdepappersrörelse, och som

1. driver verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i 2 kap. 2 § första stycket 2 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, och

2. står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.

6 d §

Ränteutgifter ska dras av för lån som lämnats av pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000).

Första stycket tillämpas även på lån som lämnas av en utländsk långivare som

1. driver verksamhet som motsvarar sådan pantbanksverksamhet som avses i 1 § pantbankslagen, och

2. står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.

6 e §

Ränteutgifter för lån som finansierar förvärv av ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg ska dras av, om

1. säljaren och långivaren är näringsidkare,

2. lånet är förenat med säkerhet i fordonet, båten, skeppet eller luftfartyget, och

3. fordonet, båten, skeppet eller luftfartyget och låntagaren kan identifieras genom uppgifter i kreditavtalet.

I fråga om ett fordon, ett skepp eller ett luftfartyg gäller första stycket bara om fordonet, skeppet eller luftfartyget är registrerat på låntagaren eller en medlåntagare

– i vägtrafikregistret enligt 5 § lagen (2019:370) om fordons registrering och användning,

– i fartygsregistret enligt 2 kap. 1 § sjölagen (1994:1009),

– i luftfartygsregistret enligt 1 kap. 6 § luftfartslagen (2010:500), eller

– i ett motsvarande register i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

6 f §

Ränteutgifter för lån som avses i 6 b–6 e §§ ska dras av bara om långivaren

1. hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. hör hemma i en stat som har ingått ett skatteavtal med Sverige som innehåller en artikel om informationsutbyte, eller

3. har ett fast driftställe i en sådan stat som avses i 1 eller 2 och lånet hänför sig till det fasta driftstället.

6 g §

Belopp som behandlas som ränta enligt 7 eller 11 § eller 44 kap. 39 § ska dras av bara om det avser utgift för sådant lån som avses i 6 b–6 f §§.

Belopp som behandlas som ränta enligt 8 § och tomträttsavgäld ska dras av.

Hänvisningar

Livränta och liknande utbetalningar

10 §

Att tomträttsavgäld behandlas som ränteutgift framgår av 27 §.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

11 §

Ett belopp som motsvarar värdet enligt 61 kap. 15–17 §§ av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstlaget tjänst ska dras av i inkomstlaget kapital.

Ett belopp som motsvarar värdet enligt 61 kap. 15–17 §§ av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstlaget tjänst ska behandlas som en ränteutgift i inkomstlaget kapital.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Lagen tillämpas på ränteutgifter som betalas efter den 31 december 2024.
 3. Äldre bestämmelser gäller för andra ränteutgifter än sådana som avses i 42 kap. 6 b–6 g §§ och som betalas under 2025. För dessa andra ränteutgifter gäller dock att de ska dras av med 50 procent av det avdragsbelopp som följer av äldre bestämmelser.

2.2 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

5 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

Om kontrolluppgiften avser en sådan ränteutgift som avses i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), ska detta framgå av kontrolluppgiften.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Lagen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2025.

2.3 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Prop. 2024/25:26

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 1, 3 och 5 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

1 §

Kontrolluppgift ska lämnas om ränteutgifter.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådana ränteutgifter som avses i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

3 §³

Kontrolluppgift ska lämnas av den som har tagit emot ränta. Uppgiftsskyldiga är andra juridiska personer än dödsbon. *Enskild som bara har tagit emot dröjsmålsränta behöver inte lämna kontrolluppgift.*

Lydelse enligt lagförslag 2.2

Föreslagen lydelse

5 §⁴

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta. Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret. *Om kontrolluppgiften avser en sådan ränteutgift som avses i 42 kap. 6 b–6 g §§ inkomstskattelagen (1999:1229), ska detta framgå av kontrolluppgiften.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2026.

³ Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

⁴ Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Avtrappat ränteavdrag för vissa lån utarbetats. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2024/00174).

I denna proposition behandlas förslagen i promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 29 augusti 2024 att inhämta Lagrådets yttrande över ett lagförslag som överensstämmer med lagförslaget i denna proposition. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. Lagrådet ställer sig tveksamt till att avdrag för livsvarig livränta kan göras såsom för ränteutgift med stöd av bestämmelserna i 6 b–6 d §§ och att den föreslagna 6 g § därför bör justeras. Regeringen följer inte Lagrådets synpunkt som behandlas i avsnitt 5.8. I förhållande till lagrådsremissen har även vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

4 Bakgrund och gällande rätt

4.1 Avdrag för ränteutgifter

I 42 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, regleras vad som ska tas upp och dras av i inkomstslaget kapital. Enligt 1 § andra stycket ska utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster dras av som kostnad om inte något annat anges i lagen. Ränteutgifter ska dock dras av även om de inte är sådana utgifter. Bestämmelserna innebär att fysiska personer ska göra avdrag i inkomstslaget kapital för samtliga ränteutgifter som inte hör till inkomstslaget näringsverksamhet. Ränteutgifter ska alltså dras av oavsett om de är hänförliga till t.ex. lån för konsumtion, bostadslån eller lån för att göra andra investeringar.

Avdrag ska också göras för vissa utgifter som inte formellt är ränta men som ska behandlas som ränta vid beskattningen. Det gäller ränteersättning som en låntagare vid förtida inlösen av lån betalar till långivaren för utebliven ränta (7 §), räntekompensation som förvärvaren av ett skuldebrev betalar till överlåtaren för upplupen men inte förfallen ränta (8 §), ränteförmån som tas upp i inkomstslaget tjänst avseende lån från arbetsgivare (11 §) och räntefördelningsbelopp, vilket är en beräknad ränta som för enskilda näringsidkare flyttas mellan inkomstslagen kapital och näringsverksamhet (9 §). Även tomträttsavgäld behandlas som ränta och ska dras av (27 §).

Det finns även vissa räntor och avgifter som inte får dras av. Av 9 kap. 7 § IL framgår bl.a. att avdrag inte får göras för ränta på studiemedel och ränta på skuld som avser betalningsskyldighet för underhållsstöd, samt för avgifter på återbetalningsbelopp för bostadsbidrag. Vidare får avdrag inte

göras för ränta på vissa penninglån (s.k. förbjudna lån, lån från eget aktiebolag). Detsamma gäller enligt 8 § samma kapitel för ränta på tull samt vissa skatter och avgifter.

Ränteutgifter får dras av i sin helhet mot inkomster i inkomstslaget kapital. Om det uppkommer ett underskott i inkomstslaget får den skattskyldige en skattereduktion med 30 procent av underskottet upp till 100 000 kronor och med 21 procent av underskottet därutöver. Skattereduktionen räknas av från statlig och kommunal inkomstskatt på inkomst av tjänst och näringsverksamhet samt statlig fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift.

Begränsat skattskyldiga fysiska personer (normalt utomlands bosatta) får som huvudregel inte dra av ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Eftersom begränsat skattskyldiga endast undantagsvis är skattskyldiga för inkomster i inkomstslaget kapital, se 3 kap. 18 § IL, är det få ränteutgifter som omfattas av avdragsrätten. I princip är det räntor på lån som är tagna för att finansiera ett fast driftställe i Sverige eller för att förvärva en fastighet. För en begränsat skattskyldig fysisk person som är skattskyldig för förvärvsinkomst eller inkomst från fast driftställe och som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) gäller särskilda regler.

4.2 Krediter som lämnas mot säkerhet i bostad

Enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, förkortad LVB, gäller tillståndsplikt för verksamhet som går ut på att lämna, förmedla och ge råd om bostadskrediter. Tillståndsplikten gäller samtliga företag som inte redan har tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse, dvs. kreditinstitut. Vid tillämpning av de sundhetskrav som gäller för instituten (6 kap. 4 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse och 4 kap. 1 § LVB) gäller det s.k. bolånetaket, som följer av Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2016:33) om begränsning av krediter mot säkerhet i form av pant i bostad. De allmänna råden om bolånetaket trädde i kraft den 1 oktober 2010 (FFFS 2010:2). Från och med den 1 januari 2017 omfattar bolånetaket – utöver kreditinstitut – också bostadskreditinstitut (FFFS 2016:33). Bolånetaket innebär en begränsning av bolånets storlek i förhållande till den säkerhet som lämnas i form av pant i en bostad. Enligt det allmänna rådet bör en kreditgivare som lämnar kredit mot säkerhet i form av pant i bostad begränsa krediten, så att belåningsgraden för bostaden inte överstiger 85 procent av bostadens marknadsvärde vid tidpunkten då krediten lämnas. Med bostad avses fastighet eller tomträtt avsedd för bostadsändamål för en eller två familjer, och bostadsrätt eller ägarlägenhet avsedd för bostadsändamål. För att säkerställa att bolånetaket efterföljs ska en marknadsvärdering av bostaden ske i samband med lånet. Bostadens marknadsvärde ska bedömas utan hänsyn till spekulativa och tillfälliga förhållanden, och fastställas genom en individuell värdering (FFFS 2016:33). Bestämmelser om värdering av säkerhet för bostadskrediter finns även i 4 kap. 12 § LVB. Enligt denna bestämmelse ska i förväg fastställda riktlinjer tillämpas vid värdering av en konsuments bostad

vilken ställs som säkerhet för en bostadskredit. Av riktlinjerna ska framgå vilka tillförlitliga standarder som ska användas vid värderingen. Vidare ska den person som utför värderingen vara tillräckligt oberoende i förhållande till kreditriskbedömningen samt ha den kunskap och kompetens som krävs för att fastställa ett tillförlitligt värde.

4.3 Pantbanksverksamhet

Med pantbanksverksamhet avses enligt 1 § pantbankslagen (1995:1000) en näringsverksamhet med ändamål att lämna krediter åt konsumenter mot panträtt huvudsakligen i lösöre. Pantbanksverksamhet får bara drivas efter tillstånd av länsstyrelsen, som även bedriver tillsyn av verksamheten (jfr 3 och 24 §§ pantbankslagen). Verksamheten fungerar i korthet så att en kund pantsätter ett föremål för ett kortfristigt lån. Pantlånekunden har inget personligt betalningsansvar för lånet, utan panten utgör pantbankens enda säkerhet (8 §). Pantlån är normalt kortfristiga med en maximal lånetid på ett år och om pantbankens fordran inte betalas när den förfaller till betalning så får pantbanken sälja panten (12 §). För det fall det blir ett överskott efter avräkning för kapital, ränta och avgifter tillfaller överskottet pantlånekunden (19 §).

4.4 Kreditgivning i konsumentförhållanden

All yrkesmässig kreditgivning till konsumenter är tillståndspliktig. För att lämna eller förmedla krediter till konsumenter krävs tillstånd från Finansinspektionen enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter. Lagens tillämpningsområde omfattar dock inte verksamhet med konsumentkrediter som drivs med tillstånd enligt andra författningar, exempelvis lagen om bank- och finansieringsrörelse samt lagen om verksamhet med bostadskrediter (1 §). Även finansiella företag som har tillstånd enligt annan reglering, bland andra kreditinstitut, är också undantagna från tillståndsplikten enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Detsamma gäller för sådana företag som inte är finansiella företag men som i sin verksamhet tillhandahåller vissa konsumentkrediter som ett underordnat led i affärsverksamheten (5 §). Med sistnämnda kategori avses sådana verksamheter som drivs utan tillstånd med stöd av 2 kap. 3 § 2–7 lagen om bank- och finansieringsrörelse. Därmed undantas konsumentkrediter som medges eller förmedlas inom handeln och som betraktas som anstånd med betalning, t.ex. kontokortskrediter och avbetalningsköp. Inte heller fakturakrediter omfattas av tillståndsplikten.

Lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter innehåller bl.a. krav på att de tillståndspliktiga företagen ska driva rörelsen på ett sätt som är sunt (12 §). Sundhetskravet innebär att företaget ska ha interna regler om kreditgivning. Vidare krävs att större ägare i företagen, liksom deras ledning, är lämpliga (6 och 7 §§). Genom att verksamheten är tillståndspliktig och står under Finansinspektionens tillsyn (16 §) kan myndigheten kontrollera att företagen följer lagen och övriga författningar

som reglerar deras verksamhet. Om ett företag åsidosätter sina skyldigheter, har Finansinspektionen rätt att ingripa med sanktioner (20–28 §§).

4.5 Konsumentkreditlagen

Konsumentkreditlagen (2010:1846) är tillämplig på krediter som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument (1 § första stycket). Lagen gäller också för krediter som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren. Konsumentverket utövar tillsyn över att lagen följs. Verkets tillsyn omfattar dock inte Sveriges riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten.

Kreditprövning

För att bedöma låntagarens återbetalningsförmåga ska den näringsidkare som lämnar lånet göra en kreditprövning som grundar sig på tillräckliga uppgifter om låntagarens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas bara om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande (12 §). Syftet med kreditprövningen är att motverka överskuld-sättning hos konsumenter och att betona kreditgivarens ansvar för att skuldsättningen inte blir alltför omfattande i det enskilda fallet.

Kreditköp

Enligt konsumentkreditlagen gäller särskilda bestämmelser för kreditköp, t.ex. om kontantinsats (26 §), köparens rätt att framställa invändningar mot säljaren och kreditgivaren (29 §) och möjligheterna att göra gällande ett förbehåll om återtaganderätt (38 och 39 §§).

Med kreditköp avses ett köp av en vara eller tjänst som finansieras genom en kredit som lämnas av säljaren, eller annan kreditgivare, om det görs på grund av en överenskommelse mellan denne och säljaren eller om varan eller tjänsten anges i kreditavtalet (2 §). Ett kreditköp består således av två avtal, ett köpeavtal och ett kreditavtal. Vid ett kreditköp ska köparen betala en handpenning på minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder annat (26 §). Bestämmelsen i 26 § är en konsumenträttslig skyddsbestämmelse och behandlar inte uttryckligen frågan om värdering av eventuella säkerheter som lämnas i samband med kreditgivningen. Eftersom det maximala lånebeloppet vid ett kreditköp uppgår till 80 procent av den köpta varan sker dock alltid en marknadsvärdering vid lånetillfället. Ett avtal ska anses utgöra ett kreditköp när det är säljaren av varan eller tjänsten som lämnar kredit (prop. 2009/10:242 s. 87). Även krediter som lämnas av någon annan än säljaren kan omfattas. I dessa fall kan det vara fråga om ett kreditköp om någon av två situationer föreligger. Den första situationen är när det finns en överenskommelse mellan säljaren och kreditgivaren. Exempelvis är ett köp genom utnyttjande av en kontokortskredit ett kreditköp. Den andra

situationen är när varan eller tjänsten anges i kreditavtalet. Det är inte tillräckligt att det av avtalet framgår att krediten ska användas för konsumtion eller "för bilköp" utan det krävs att köpet av en viss vara eller en viss tjänst kan identifieras genom kreditavtalet.

Återtagandeförbehåll

Vid ett kreditköp är det möjligt för säljaren av en vara att avtala med köparen om rätt att återta varan om köparen inte fullgör sin del av kreditköpsavtalet. Återtagandeförbehållet ger säljaren ett sakrättsligt skydd, vilket innebär en bättre rätt till den sålda varan än tredje man. Som exempel är det sakrättsliga skyddet aktuellt ifall köparen försätts i konkurs innan köpeskillingen har betalats till fullo, eller om köparen säljer vidare varan utan att tillfråga säljaren. För att långgivaren ska kunna återropa ett återtagandeförbehåll krävs det att förbehållet är giltigt enligt avtalsrättsliga regler och principer. Ett återtagandeförbehåll är normalt skriftligt, även om ett sådant krav inte följer av lag. Den aktuella varan kan då identifieras i kreditköpsavtalet. Därutöver regleras säljarens möjlighet till återtagandeförbehåll i 38 och 39 §§ konsumentkreditlagen. Där framgår att ett förbehåll som ger kreditgivaren rätt att återta en vara endast kan göras gällande om förbehållet gjordes av säljaren i samband med köpet, samt att långgivaren har rätt att få betalt i förtid. För att en långgivare ska ha rätt att få betalt i förtid krävs det att det finns ett förbehåll om detta i kreditavtalet samt att konsumenten är i dröjsmål, att ställd kreditsäkerhet har försämrats avsevärt eller att det står klart att konsumenten inte kommer att betala sin skuld. Återtagandeförbehåll kan bara användas för vissa typer av varor som är lämpade att utgöra säkerhet för ett lån. Omständigheter av betydelse för denna bedömning är bl.a. varans värde, dess värdebeständighet och dess andrahandsvärde på marknaden (se prop. 1976/77:123 s. 129).

5 Avdrag för ränteutgifter

5.1 Rätten till avdrag bör begränsas

Regeringens bedömning: Ränteutgifter i inkomstslaget kapital bör få dras av bara om de är hänförliga till lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Flera remissinstanser, däribland *Ekobrottsmyndigheten*, *Fastighetsmäklarinspektionen*, *Finansinspektionen*, *Kronofogdemyndigheten*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Riksbanken*, *Skatteverket*, *Transportstyrelsen*, *UC AB (UC)* och *Yrkesföreningen för kommunala budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (BUS)*, tillstyrker eller har inte några invändningar mot att rätten till avdrag för ränteutgifter begränsas. Finansinspektionen och Kronofogde-

myndigheten anser att en begränsning i avdragsrätten skulle minska risken för överskuldssättning för enskilda hushåll. LO framhåller att överskuldssättningen är ett allvarligt problem även om det är osäkert i vilken utsträckning en slopad avdragsrätt minskar problemen. LO anser också att det inte är uppenbart varför konsumtionslån utan säkerhet ska beskattas annorlunda än konsumtionslån med säkerhet. Riksbanken bedömer att förslaget kan minska låntagares mer riskfyllda skuldsättning och på sikt leda till att färre låntagare får betalningsproblem, vilket stärker både konsumentskyddet och den finansiella stabiliteten. UC delar bedömningen att förslaget kan förväntas leda till en minskad efterfrågan på blacolån på högre belopp men att effekten på lån med mindre belopp, exempelvis högkostnadskrediter, är mer osäker. UC anser vidare att det kan finnas skäl att undanta vissa grupper från förslaget. *Konsumentverket* framför liknande synpunkter.

Förslaget avstyrks av *Aktiespararna*, *Bostadsrätterna*, *Finansbolagens förening (Finansbolagen)*, *Företagarna*, *Jämställdhetsmyndigheten*, *Konkurrensverket*, *Svensk Inkasso*, *Svenska Pantbanksföreningen* och *Villaägarnas Riksförbund (Villaägarna)*. *Konjunkturinstitutet*, *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad*, lämnar i huvudsak kritiska synpunkter. Den huvudsakliga kritiken mot förslaget är att detta inte uppnår syftet med att påverka överskuldssättningen och att förslaget tvärt emot sitt syfte riskerar att leda till ökade betalningssvårigheter för hushåll som har sämre ekonomiska marginaler. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* anser att förslaget innebär att enhetligheten och neutraliteten i skattesystemet minskar. *Bostadsrätterna*, LO och NSD framför liknande synpunkter. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* anser även att förslaget får oönskade negativa konsekvenser för legitima lån utan riskbeteende.

Företagarna anser att grundläggande förändringar av avdragsrätten bör föregås av en mer omfattande utredning än en departementspromemoria. Flera remissinstanser, däribland *Finansbolagens förening*, *Konjunkturinstitutet*, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad*, föreslår att hanteringen av övriga initiativ på området, t.ex. Överskuldssättningsutredningens betänkande *Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning (SOU 2023:38)*, bör inväntas innan ytterligare åtgärder genomförs. *Företagarna*, *Konsumentverket*, *Svensk Inkasso* och *Villaägarna* anser att det finns ett behov av att se över reglerna för kreditprövning.

Några remissinstanser, bl.a. LO, efterfrågar ytterligare justeringar i reglerna för kapitalbeskattning, t.ex. nivån på skattesatsen.

Flera remissinstanser, bl.a. *Bostadsrätterna*, *ESV*, *Företagarna*, LO, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad*, har synpunkter på konsekvensanalysen. Synpunkter på konsekvensanalysen behandlas i avsnitt 8.

Skälen för regeringens bedömning: Den generella avdragsrätten för ränteutgifter för fysiska personer sänker hushållens kostnader för alla typer av lån, även för lån till konsumtion. Marknaden för konsumtionslån, både med och utan säkerhet, har vuxit snabbt de senaste åren. I kronor räknat består den största delen av lånen till konsumtion av s.k. blacolån, dvs. lån utan säkerhet. *Finansinspektionen* har konstaterat att ökningen kan bero på

flera faktorer, däribland god ekonomisk utveckling, ökade löner, stigande priser på konsumtionsvaror samt en större befolkning (Svenska konsumtionslån 2022 s. 6). Samtidigt som hushållens konsumtionslån har ökat har skulder hos inkassoföretagen och Kronofogdemyndigheten ökat ännu mer. För att motverka en allt större skuldsättning föreslås det i promemorian att avdragsrätten för ränta på vissa lån ska avskaffas.

Flera remissinstanser, däribland *Finansbolagen*, *Svensk Inkasso*, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad*, ifrågasätter om promemorians förslag uppnår sitt syfte. Finansbolagen påpekar att stora konsumentgrupper som har begränsade resurser och inte äger ett boende att belåna får kraftiga kostnadsökningar för lån. Vidare anser Finansbolagen, Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad att förslaget riskerar att försämra möjligheten för redan skuldsatta hushåll att betala av lånen när dessa blir dyrare och att förslaget därmed motverkar sitt syfte. Även *Konjunkturinstitutet*, som visserligen ser ett generellt behov av åtgärder för att motverka överskuldsättning och minska omfattningen av riskfyllda konsumtionslån, ställer sig, liksom *Aktiespararna* och *Svensk Inkasso*, tveksamt till om förslaget är tillräckligt effektivt eftersom det riskerar att leda till ökade betalningssvårigheter för vissa hushåll.

Enligt regeringen är det viktigt att motverka den pågående utvecklingen mot en mer riskfylld skuldsättning eftersom överskuldsättningen är, som *LO* påpekar, ett allvarligt problem. Som *Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (BUS)* påtalar har det aldrig varit så enkelt att snabbt låna pengar och handla på kredit. Ökningen av konsumtionslånen, framför allt av blacolån med hög ränta, medför ökade risker för att låntagare ska få betalningsproblem. De som ansöker om skuldsanering har enligt *Riksbanken* allt oftare problem som hänför sig till olika former av konsumtionslån. Enligt Riksbanken utgör konsumtionslånen en relativt stor del av hushållens totala räntebetalningar även om de står för en förhållandevis liten del av hushållens totala lån. Precis som *Finansinspektionen* påpekar innebär högre skulder ökade risker för såväl den enskilde som för samhällsekonomin i stort. Att begränsa avdragsrätten för konsumtionslån skulle, som Finansinspektionen och *Kronofogdemyndigheten* påpekar, minska risken för att enskilda hushåll blir överskuldsatta eftersom det bör innebära att det blir dyrare att ta sådana lån. Det kan i sin tur, som *Konsumentverket* och *UC* anför, komma att påverka konsumenter att välja bort de dyrare lånen och därmed minska risken för överskuldsättning. Även Riksbanken anser att en begränsning kan minska låntagares mer riskfyllda skuldsättning och på sikt leda till att färre låntagare får betalningsproblem, vilket stärker både konsumentskyddet och den finansiella stabiliteten. Regeringen anser därför, till skillnad från bl.a. Finansbolagen, Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad samt Villaägarna, att en begränsning i avdragsrätten för ränta på konsumtionslån kan vara en effektiv åtgärd för att motverka en ökande överskuldsättning, vilket kan leda till att risken för att fler hushåll hamnar i betalningssvårigheter också minskar. För att uppnå syftet med förslaget anser regeringen att detta bör gälla generellt, för alla låntagare. Det är därför inte aktuellt att, som UC föreslår, undanta vissa grupper från förslaget.

Förslaget i promemorian innebär inte att avdragsrätten för ränteutgifter ska avskaffas för alla konsumtionslån, utan endast för vissa lån som saknar säkerhet. *NSD* anser att tillvägagångssättet, att basera avdragsrätten utifrån vilken typ av säkerhet som används för ett lån, gör att neutraliteten i beskattningen minskar genom att avdragsrätten tas bort även för vissa typer av lån som tas i syfte att investera snarare än konsumera. Även *ESV* är tveksamt till om en begränsad avdragsrätt för räntor bidrar till ett mer enhetligt skattesystem, medan *Bostadsrätterna* anser att symmetrin i skattesystemet ändras och kapital behandlas olika. *LO* ifrågasätter varför konsumtionslån utan säkerhet ska beskattas annorlunda än konsumtionslån med säkerhet. Även *Konjunkturinstitutet* anser att motiven för varför ränteavdrag fortsatt ska få göras för ränteutgifter på lån med fordon eller båt som säkerhet inte är uppenbara.

Enligt regeringens uppfattning minskar risken för överbelåning när lån lämnas mot säkerhet. Detta bidrar också till en mer robust och förutsägbar ekonomisk miljö. Till skillnad mot *LO* och *Konjunkturinstitutet* anser därför regeringen att det finns skäl att behandla konsumtionslån med säkerhet annorlunda än konsumtionslån utan säkerhet. Även om förslaget, som bl.a. *NSD*, *Bostadsrätterna* och *ESV* diskuterar, innebär vissa avsteg från principerna om neutralitet och enhetlighet vid beskattningen, så anser regeringen att det i det här fallet är motiverat eftersom det är av stor vikt att motverka den ökade skuldsättningen.

Ränta på lån som lämnas mot säkerhet bör därför som utgångspunkt även fortsatt dras av. En sådan ordning förutsätter dock att det kan säkerställas att marknadsvärdet av en lämnad säkerhet motsvarar lånebeloppet. Regeringen konstaterar att det saknas näringsrättslig reglering som på ett heltäckande sätt, för samtliga lån, reglerar förhållandet mellan maximal belåning och värdet av ställda säkerheter. Avdrag för utgiftsränta bör bara medges i de fall där det finns en sådan näringsrättslig reglering. En långgivare skulle annars kunna acceptera att ett objekt med ett marknadsvärde på 50 000 kronor ställs som säkerhet för ett lån på 250 000 kronor. För att kompensera för den ökade risken skulle räntan på ett sådant lån bli högre än om en adekvat säkerhet hade ställts för hela lånebeloppet. Långgivaren kan inte heller tillgodoräkna sig hela kreditbeloppet i kapitaltäckningshänseende. Ett sådant arrangemang skulle dock innebära att låntagaren får tillgodoräkna sig avdragsrätt för ränta på hela lånet, vilket inte är motiverat eftersom säkerhetens värde bara motsvarar en del av lånebeloppet. Det kan inte heller åläggas Skatteverket att kontrollera värdet av de skattskyldigas säkerheter. Detta skulle bli administrativt betungande och kräva ytterligare resurser samt uppbyggnad av kompetens inom myndigheten. Det bör därför enligt regeringens bedömning krävas att rätten till avdrag begränsas till att gälla bara för ränteutgifter på lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad. Det bör även, i förekommande fall, krävas att det är möjligt för Skatteverket att på ett enkelt sätt kontrollera att det objekt som låntagaren har ställt som säkerhet för ett lån har funnits i låntagarens ägo under hela den period för vilken avdrag yrkas, exempelvis genom slagning i offentliga register.

Flera remissinstanser, däribland Finansbolagen, Konjunkturinstitutet, Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad, anser att förslag på åtgärder som bl.a. lämnats i betänkandet Ett förstärkt

konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskultsättning (SOU 2023:38) bör inväntas. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Som framhålls ovan är det viktigt att motverka den pågående utvecklingen mot en mer riskfylld skultsättning. Det är enligt regeringens mening angeläget att överväga olika typer av åtgärder. Någon anledning att avvakta med förslagen i denna proposition finns alltså inte. Det som bl.a. *Företagarna* för fram om behovet att se över reglerna för kreditprövning faller utanför det här lagstiftningsärendet. Detsamma gäller de synpunkter som framförs av bl.a. LO om andra ändringar i reglerna för beskattningen av kapital.

Företagarna har anfört att förslaget borde ha föregåtts av en mer omfattande utredning än en departementspromemoria. Regeringen delar inte Företagarnas uppfattning. Remissförfarandet ger berörda myndigheter, organisationer och andra intressenter tillfälle att lämna synpunkter på ett lagförslag. Det beredningskrav för regeringsärenden som följer av 7 kap. 2 § regeringsformen är därmed uppfyllt.

Sammanfattningsvis anser regeringen mot bakgrund av den ovan beskrivna problematiken att reglerna om avdrag för utgiftsränta i inkomstslaget kapital bör ändras. I stället för en generell rätt för fysiska personer att dra av ränteutgifter bör rätten till avdrag begränsas till att gälla bara för ränteutgifter på lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad. Det bör även finnas möjlighet för Skatteverket att kontrollera den ställda säkerheten.

Avdragsrätten för ränta i inkomstslaget näringsverksamhet berörs inte av förslagen i denna proposition.

5.2 Ränta på lån med säkerhet i bostad

Regeringens förslag: Ränteutgift ska dras av om utgiften är hänförlig till ett lån som har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller om lånet är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet.

Ränteutgift ska även dras av om lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet ska omvandlas till ett lån med säkerhet i bostaden när byggnationen är slutförd.

I båda fallen ska lånet ha lämnats av ett kreditinstitut eller en kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter.

Ränta på övriga bostadsrelaterade lån ska inte dras av.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Bostadsrätterna*, *Finansbolagens förening (Finansbolagen)* och *Konjunkturinstitutet*, påtalar att det kommer att bli dyrare att låna till kontantinsatsen, vilket kan göra att grupper som behöver ta sådana lån kan få det svårare att ta sig in på bostadsmarknaden. Några remissinstanser, däribland *Finansbolagen* och *Konjunkturinstitutet*, understryker förslagets effekter för förstagångsköpare på bostadsmarknaden. *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Byggföretagen* och *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, påtalar att s.k. överbyggingslån endast beviljas när vissa

förutsättningar är uppfyllda och att det inte handlar om lån som kan sägas öka riskerna med hushållens skuldsättning utan bidrar till att förbättra rörligheten på bostadsmarknaden. Även Bostadsrätterna anser att avdragsrätten bör omfatta överbrygningslån vid bostadsköp. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* anser att handpenningsslån och överbrygningslån bör ge rätt till ränteavdrag eftersom ingen av dessa lånetyper kan anses vara en orsak till överskuldsättning. Även solcellslån och energilån bör ges fortsatt avdragsrätt. Föreningarna anser vidare att det är oklart hur ränteavdrag ska hanteras för bolån när det pantsatta objektet har avyttrats men dess köpeskilling inte räckt till för att lösa hela skulden. Vidare efterfrågas ett förtydligande om en ränteutgift fortfarande är avdragsgill för en fysisk person vars privatbostad ligger på en näringsfastighet, vilken ställts som säkerhet för lånet. Även *Skatteverket* har lagtekniska frågor gällande avdragsrätt när en näringsfastighet ställs som säkerhet för lånet. Skatteverket efterfrågar därutöver vissa tekniska förtydliganden om byggnadskreditiv. *Villaägarna* betonar frågan om äldres lånemöjligheter.

Skälen för regeringens förslag

Ränta på lån med säkerhet i bostad ska dras av

Enligt nuvarande ordning bör kreditinstitut och kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter begränsa lån som lämnas mot säkerhet i bostad till 85 procent av bostadens marknadsvärde vid lånetillfället. Därutöver finns tydliga regler, bl.a. i lagen om verksamhet med bostadskrediter, om hur säkerheter ska värderas. I avsnitt 5.1 görs bedömningen att ränta bara bör dras av om den är hänförlig till lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad. Lån som lämnas mot säkerhet i bostad tillhör denna kategori och räntan på sådana lån bör således kunna dras av. Avdrag ska därför göras för ränta på lån som har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt, bostadsrätt eller liknande rätt, eller om lånet är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet. Kreditinstitut och kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter omfattas i dag av Finansinspektionens allmänna råd om bolånetak. Även om de upphävs eller ändras, gäller för dessa aktörer bestämmelser i lagen om verksamhet med bostadskrediter gällande värdering av säkerhet i bostad (se avsnitt 4.2). Det är därför lämpligt att uppställa som krav för avdragsrätt för ränta att lånet ska ha lämnats av ett kreditinstitut eller en kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter.

ESV efterfrågar fler exempel på lån som berörs alternativt inte berörs av förslaget. Utgångspunkten är att ränteutgift ska dras av om utgiften är hänförlig till ett lån som har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller om det är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet. Det innebär exempelvis att ränteutgift för ett lån som finansierar köp av en byggnad på ofri grund ska dras av om lånet lämnats mot säkerhet i byggnaden. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* ser ett behov av förtydligande avseende om lånet ska ha lämnats mot panträtt i fast egendom eller om lånet ska vara förenat med panträtt i fast egendom.

Skillnaden i uttryckssätt får betydelse i de fall säkerheten avyttras men hela eller delar av lånet kvarstår. Regeringen anser att lånet, när det gäller fast egendom m.m., ska ha lämnats mot panträtt. Det innebär att om exempelvis fastigheten avyttras utan att hela skulden kan lösas ska låntagaren ändå få dra av räntan på den kvarstående skulden. Enligt regeringens mening skulle regelverket annars oskäligt hårt påverka en låntagare som tvingats att sälja sin fastighet på grund av bristande betalningsförmåga.

Villaägarna anser att det behövs mer generösa regler när det gäller bankernas kalkyler avseende äldres möjligheter att låna med säkerhet i fast egendom samt slopat krav på amortering. Detta är frågor som ligger utanför det aktuella lagstiftningsärendet.

Ränta på byggnadskreditiv ska dras av

Byggnadskreditiv är ett samlingsnamn på ett lån som används för att täcka stora kostnader vid ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet. Andra namn på byggnadskreditiv är byggnadslån, byggslån eller byggkreditiv. Ett byggnadskreditiv som lämnas vid nybyggnation fungerar så att långgivaren gör en förhandsbedömning om vad det färdiga bygget kommer att vara värt. Om ansökan beviljas, ger långgivaren en kredit på hela kreditivbeloppet. Allteftersom fakturorna för bygget kommer in, betalar långgivaren dessa. Vissa långgivare betalar ut hela byggnadskreditivet i en klumpsumma, medan andra betalar först efter att fakturorna har skickats in. Centralt för kreditivet är att låntagaren bara betalar ränta för den del av kreditivet som används. Vidare är en förutsättning för att långgivaren ska göra utbetalningarna att projektet följer planen. Det finns inget som hindrar att låntagaren använder en viss del av byggnadskreditivet för att finansiera andra utgifter än att betala fakturor, t.ex. för att göra egna inköp till husbygget. När byggnationen är avslutad omvandlas byggnadskreditivet till ett bolån. Ofta är byggnadskreditiv dyrare än bolån. Det beror dels på att räntan för byggnadskreditiv är högre än för bolån, dels på att det tillkommer en uppläggningsavgift för byggnadskreditivet. För att ett byggnadskreditiv ska beviljas krävs antingen att den tomt som ska bebyggas ställs som säkerhet för lånet eller, i de fall lånet lämnas för byggnation på en fastighet som inte ägs av låntagaren, att låntagaren betalar en handpenning som normalt uppgår till 15–30 procent av byggkostnaden. Om fastigheten ställs som säkerhet för byggnadskreditivet kan banken enligt nuvarande ordning högst låna ut ett belopp som motsvarar 85 procent av fastighetens marknadsvärde. Med marknadsvärdet menas i det här fallet det förväntade marknadsvärdet när byggnationen är färdigställd.

Till den del ett byggnadskreditiv lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller om det är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, bör för rätt till ränteavdrag gälla samma villkor som för lån med säkerhet i fast egendom. Även i andra fall, när sådan säkerhet saknas, är ett byggnadskreditiv hänförligt till en bostad och är förenat med en maximal belåningsgrad i förhållande till det förväntade byggnadsvärdet. Det är vidare under en begränsad tid som sådana byggnadskreditiv saknar säkerhet i t.ex. fast egendom eftersom syftet är att det ska omvandlas till ett bolån när

byggnationen är slutförd. Mot denna bakgrund ska ränta på byggnadskreditiv få dras av. Som krav bör ställas att lånet ska avse finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad. Skatteverket efterfrågar ett förtydligande avseende lån som tas för sådana byggnadsarbeten där inte hela utgiften är hänförlig till ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad, utan delvis även avser reparation och underhåll. Enligt regeringens mening bör i ett sådant fall som Skatteverket beskriver avdrag för ränteutgift medges endast för den del av lånet som finansierar ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad.

Rätten till avdrag bör avse alla former av byggnader på en privatbostadsfastighet. Det sistnämnda följer av att avdraget görs i inkomstslaget kapital. Vidare bör avsikten vara att lånet ska omvandlas till ett lån med säkerhet i bostad när byggnationen är slutförd. Därför bör som krav för avdragsrätt gälla att byggnadskreditivet ska lämnas av sådana långivare som omfattas av förslaget om avdragsrätt för ränta på lån som är förenade med panträtt i bostad, dvs. kreditinstitut och kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter.

Ränteavdrag när säkerheten är en näringsfastighet

Flera remissinstanser, bl.a. Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad, efterfrågar förtydliganden avseende bedömningen av avdragsrätten när säkerheten är en näringsfastighet. Skatteverket påpekar att det är hur kapitalet används som är avgörande för om en enskild näringsidkare ska hänföra lånet till och dra av utgiftsräntan i inkomstslaget näringsverksamhet eller inkomstslaget kapital. Det innebär att en enskild näringsidkare som i dag belånar en näringsfastighet och använder lånet till t.ex. en privat utgift ska dra av ränteutgiften för lånet i inkomstslaget kapital. Regeringen anser att det inte är möjligt att avgränsa förslaget med hänsyn till hur det lånade kapitalet används av den enskilda fysiska personen. Av kontrollskäl måste avdragsrätten i stället avgöras av vilken säkerhet som finns för lånet, se avsnitt 5.1. Den skatterättsliga klassificeringen av en fastighet som privatbostad eller näringsfastighet har alltså ingen betydelse när det gäller avdragsrätten för ränta i inkomstslaget kapital. Det innebär att avdrag i inkomstslaget kapital också får göras för ränteutgifter på lån med näringsfastigheter eller näringsbostadsrätter som säkerhet, om räntorna inte ska dras av i inkomstslaget näringsverksamhet och övriga förutsättningar för avdrag är uppfyllda.

Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad vill få klarhet i om ränta även ska dras av när en fysisk person har ställt en näringsfastighet som säkerhet för ett lån och det på näringsfastigheten finns en privatbostad. Utgifter för finansieringen av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt ska inte dras av i inkomstslaget näringsverksamhet. Mot bakgrund av vad som anges ovan bör ränta som avser en privatbostad belägen på en näringsfastighet få dras av i inkomstslaget kapital om de övriga förutsättningarna är uppfyllda.

Ränta på övriga bostadsrelaterade lån ska inte dras av

Utöver ovan angivna lån med bostad som säkerhet och byggnadskreditiv finns även andra lån som är fastighets- och byggnadsrelaterade men som inte bör ligga till grund för avdragsrätt. Som exempel kan nämnas lån utan

säkerhet som tas i syfte att täcka kontantinsatsen vid ett bostadsköp. Inte heller ränta på andra former av finansiering som är hänförlig till en bostad, men som inte lämnas mot säkerhet, ska dras av. I den kategorin faller exempelvis s.k. överbrygningslån som lämnas utan säkerhet under perioden mellan att en ny bostad förvärvas och en befintlig bostad säljs och lån utan säkerhet som tas för att förbättra fastigheten (t.ex. till solceller eller annan energieffektivisering). Några remissinstanser anser att avdragsrätten för den här typen av lån bör behållas. *Bostadsrätterna* anser att det kan förefalla ologiskt att överbrygningslösningar vid bostadsköp inte omfattas av möjligheten till ränteavdrag, men att ränteavdrag kan ske efter tillträdet. Både *Bostadsrätterna* och *Konjunkturinstitutet* påpekar att förslaget innebär att det blir dyrare för personer som lånar till kontantinsatsen och att det inte är givet att det är önskvärt att på detta vis göra det svårare för personer utanför bostadsmarknaden att ta sig in på denna. Några remissinstanser, bl.a. *Finansbolagen*, ansluter sig till denna synpunkt och påpekar att detta särskilt kommer att påverka förstagångsköpare. Även Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad framhåller att vissa krediter som är till för att förvärva eller bibehålla äganderätten till en bostad blir dyrare med förslaget, vilket t.ex. kan försvåra för förstagångsköpare att ta sig in på bostadsmarknaden. *NSD* anser att överbrygningslån inte kan sägas öka riskerna med hushållens skuldsättning utan snarare bidrar till att förbättra rörligheten på bostadsmarknaden.

Regeringen kan konstatera, vilket flera remissinstanser också framför, att det utöver bolån även finns andra typer av lån som har samband med förvärv eller innehav av en bostad och som normalt inte är ägnade att användas för konsumtion. Som framgår av avsnitt 5.1 finns dock skäl som talar för att rätten till avdrag för ränteutgifter ska förbehållas lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar avseende värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad. De åtgärder som nu föreslås syftar till att minska riskfylld skuldsättning så att färre låntagare får betalningsproblem. Det bör även gälla de som lånar till att köpa en bostad för första gången, så att de inte skuldsätter sig över nivån för bolånetaket med stöd av dyra och osäkra lån utan säkerheter. Lån med säkerhet bidrar även, som *Finansinspektionen* påpekar, till att minska hoten mot den finansiella stabiliteten i Sverige.

Sammanfattningsvis ska alltså räntan för övriga bostadsrelaterade lån, som inte har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller är förenade med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, inte dras av.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 b § IL.

5.3 Ränta på lån med säkerhet i värdepapper

Regeringens förslag: Ränteutgift ska dras av på lån som lämnats av ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag om utgiften är hänförlig till ett lån som är förenat med säkerhet i finansiella instrument som är

upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), handlas på en MTF-plattform inom EES, eller utgörs av andelar i en värdepappersfond eller specialfond.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens. Enligt promemorians förslag ska ränta på lån med säkerhet i värdepapper inte dras av.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Aktiespararna*, *FAR*, *Företagarna*, *Konjunkturinstitutet*, *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad*, anser att avdrag bör medges för ränta på lån med värdepapper som säkerhet. De huvudsakliga skälen som anförs är att det befintliga regelverk som omger denna typ av krediter är tillräckligt för att den här typen av lån borde omfattas av avdragsrätt. Vidare påpekar flertalet remissinstanser att värdepapperslån fyller en viktig funktion vid ägar- eller generationsskiftet där den som ska ta över företaget belåna sina andelar för att kunna lösa ut den som lämnar, eller när företag vill kunna rekrytera personal genom att erbjuda delägarskap. Även vid nyemissioner kan det vara nödvändigt för ägarna att belåna sina aktier för att försvara sin ägarandel.

Skälen för regeringens förslag

Ränta på lån med säkerhet i värdepapper ska dras av

Ett värdepapperslån är ett lån där låntagaren ställer sina värdepapper som säkerhet för lånet. Om låntagaren inte kan betala tillbaka lånet så har långivaren rätt att sälja låntagarens värdepapper för att få tillbaka de utlånade pengarna. Långivaren gör en bedömning av hur stort belåningsvärdet är på låntagarens värdepapper. Den maximala belåningsgraden beror normalt på en sammantagen bedömning av flera faktorer som respektive värdepappers kursrisk och likviditetsrisk. Långivarna ser normalt till att det finns goda marginaler för att undvika tvångsförsäljningar av värdepapper för det fall att belåningsgraden överskrids.

Ett flertal remissinstanser anser att ränta på lån med säkerhet i värdepapper ska omfattas av avdragsrätt. *NSD* påpekar att lån där noterade värdepapper används som säkerhet normalt tas i syfte att finansiera nya värdepappersförvärv. Eftersom syftet är att göra investeringar i tillgångar vars avkastning är skattepliktig bör enligt *NSD* ränteutgifter hänförliga till sådana lån få dras av. I annat fall riskerar skattesystemet att snedvrider investeringsbeslut genom att hämma lånefinansierade förvärv av värdepapper som hade varit lönsamma att genomföra med eget kapital. *Aktiespararna* påpekar att kreditgivarna redan idag, inför belåning, gör en värdering utifrån flera faktorer som bestämmer belåningsvärdet av ett värdepapper. Något belägg för att dessa prövningar inte är tillräckliga har inte *Aktiespararna* funnit. Om överbelåning däremot skulle uppstå genom att värdet på kredittagarens värdepapper sjunker måste kredittagaren själv reglera detta snarast och om inte försäljs dennes värdepapper för att minska skulden. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* framhåller att kreditinstitut och värdepappersbolag måste följa sundhetskrav för sin utlåning enligt god kreditgivningssed, vilket finns

reglerat i konsumentkreditlagen och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om hantering av kreditrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag (FFFS 2018:16). Sundhetskravet är uppställt för att skydda kunderna från att ta på sig för stora risker gällande sin privatekonomi samt för att skydda institutens investerarkollektiv. Vidare måste kundernas återbetalningsförmåga samt pantens värde bedömas. Härutöver påpekar remissinstanserna att det ställs generella krav på kreditinstituts kredithantering enligt 8 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse. För värdepappersbolag är det även särskilt reglerat i 9 kap. 44 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden att en kredit ska vara förenad med betryggande säkerhet. För dessa institut finns således en effektiv reglering som förhindrar att långivarna lånar ut större belopp än vad som motsvaras av säkerhetens värde. Det finns också möjlighet att via förvaltarregistrering kontrollera vem som är innehavare av pantsatta värdepapper. Institutet behöver vidare förhålla sig till både nationella regleringar och EU-regler avseende tillhandahållande av lån med värdepapper som säkerhet. EU:s tillsynsförordning (EU) 575/2013 (CRR) tillsammans med bestämmelserna om att institut ska dokumentera sina interna kapital- och likviditetsutvärderingar ("IKLU") reglerar hur ett institut måste hålla eget kapital i förhållande till de risker som uppstår i verksamheten. Vidare finns riktlinjer för branschen i syfte att uppnå sunda belåningsgrader och villkor.

Regeringen kan konstatera att den reglering som Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad hänvisar till inte innehåller några bestämmelser om värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad i verksamhet med värdepapperslån, på motsvarande sätt som exempelvis bolånetaket för bostadskrediter eller konsumentkreditlagens bestämmelser om kreditköp. Som föreningarna framhåller omfattas dock kreditinstitut och värdepappersbolag av en omfattande reglering såväl nationellt som på EU-nivå som sammantaget omgärdar institutens utlåning med säkerhet i värdepapper. Därutöver finns, såsom föreningarna påpekar, ytterligare reglering i lagen om värdepappersmarknaden med innebörd att betryggande säkerhet ska ställas för lån som lämnas av värdepappersbolag. Sammanfattningsvis anser regeringen, i likhet med bl.a. Aktiespararna, Företagarna, Konjunkturinstitutet, NSD, Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad, att de krav som uppställs i avsnitt 5.1 gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad därmed får anses uppfyllda för kreditinstitut och värdepappersbolag i en sådan omfattning att ränta på värdepapperslån bör omfattas av avdragsrätten. För att ränteutgift på lån som lämnas mot säkerhet i värdepapper ska få dras av bör det av samma skäl krävas att långivaren är antingen ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag.

Närmare om vilka finansiella instrument som kan utgöra säkerhet

Företagarna anför att lån med säkerhet i värdepapper är vanligt förekommande och en viktig faktor på flera sätt inom näringslivet. När ett företag exempelvis ska genomgå ägar- eller generationsskifte är det vanligt att andelarna i företaget fungerar som säkerhet för lån som behövs för att finansiera köpet. En avskaffad avdragsrätt skulle göra sådana lån dyrare och svårare att erhålla, vilket skulle försvåra ägarbyten i sådana

situationer. Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad framhåller att detta gäller särskilt vid generationsskiften i börsnoterade bolag, där stora värden byggts upp under lång tid.

Regeringen instämmer i vad remissinstanserna framför om vikten av att inte försvara ägar- eller generationsskiften. För att minimera risken för missbruk och felaktiga värderingar måste det dock regleras vilka finansiella instrument som kan utgöra säkerhet för ett värdepapperslån med rätt till avdrag för utgiftsränta. Som säkerhet för lån som omfattas av avdragsrätten bör därför enligt regeringens mening endast komma i fråga finansiella instrument som är föremål för löpande värdering genom handel på en reglerad marknad som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

På ett investeringssparkonto får kontanta medel och investeringstillgångar förvaras. Enligt 6 § lagen (2011:1268) om investeringssparkonto avses med investeringstillgångar finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES och andelar i en värdepappersfond eller specialfond. Investeringstillgångar på ett investeringssparkonto är alltså alltid föremål för löpande värdering. Enligt regeringens bedömning ska ränta därför få dras av om ett lån som lämnats av ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag är förenat med säkerhet i finansiella instrument som uppfyller dessa krav.

Enligt artikel 194 i CRR behöver kreditinstitut och värdepappersbolag säkerställa att all pant som nyttjas kan effektueras. Finansiella instrument som hålls som pant av ett institut förvaras därför på en värdepappersdepå. I detta perspektiv behöver lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument följas. En pantsättning som registrerats på låntagarens depå hos förvaltaren (dvs. depåbanken) i enlighet med bestämmelserna i lagen är sakrättsligt skyddad, vilket är en förutsättning för att kunna bedriva denna typ av kreditgivning. Samtliga finansiella instrument som hålls som pant på depå förvaltarregistreras även hos värdepapperscentralen Euroclear Sweden AB för att det ska framgå vilket institut som disponerar panten. Detta medför således att sådana säkerheter går att identifiera och att det inte finns några oklarheter om vem som är ägare till säkerheten. Det innebär också att det är möjligt för Skatteverket att kontrollera att det värdepapper som låntagaren ställt som säkerhet för lånet har funnits i låntagarens ägo under hela den period för vilken avdrag yrkats. När ett lån är förenat med säkerhet i värdepapper har låntagaren inte möjlighet att bestämma över panten. Vidare kan det institut som lämnat lånet realisera panten om värdet på pantsatta värdepapper understiger det maximala lånebeloppet. I fråga om värdepapper bedöms det därför vara tillräckligt att Skatteverket kan begära in uppgifter av den skattskyldige till styrkande av yrkat avdrag för ränteutgift.

Onoterade aktier och andra finansiella instrument som inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform är betydligt svårare att värdera och är normalt inte heller så likvida att de utan svårighet kan realiseras om så skulle behövas för att värdet på ett finansiellt

instrument som lämnats som säkerhet inte längre motsvarar lånebeloppet. I detta avseende gör regeringen samma bedömning som promemorian. Ränta på lån med säkerhet i andra finansiella instrument än de som motsvarar investeringstillgångar på investeringssparkonto ska alltså inte dras av.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 c § IL.

5.4 Ränta på lån som lämnas av en pantbank

Regeringens förslag: Ränteutgift ska dras av om utgiften är hänförlig till ett lån som har lämnats av en pantbank.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens. I promemorians förslag omfattas inte ränta på lån från pantbanker av avdragsrätt.

Remissinstanserna: *Svenska Pantbanksföreningen* anser, med instämmande av *Företagarna*, att ränta på pantlån bör få dras av eftersom lån som lämnas av en pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000) uppfyller de särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåning som uppställs i promemorian.

Skälen för regeringens förslag: Till skillnad från ett sedvanligt banklån finns för pantlån inte något personligt betalningsansvar för pantlånekunden. Panten är alltså pantbankens enda säkerhet för lån som lämnas i verksamheten. Det innebär att de föremål som lämnas som säkerhet för pantlån, vanligen smycken, klockor, konst eller antikviteter, måste värderas mycket noggrant av pantbanken vid lånetillfället för att kreditförluster ska undvikas. Svenska Pantbanksföreningen har påpekat att pantbanksverksamhet därmed uppfyller de krav om värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad som uppställs i promemorian.

Regeringen delar bedömningen att de särskilda omständigheter som omger pantbankernas låneverksamhet är sådana att risken för kringgåenden av avdragsrätten framstår som låg. Det är dessutom fråga om tillståndspliktig verksamhet som står under tillsyn av länsstyrelsen. En pantbank kan inte heller bedriva annan verksamhet än pantbanksverksamhet, dvs. näringsverksamhet med ändamål att lämna krediter åt konsumenter mot panträtt huvudsakligen i lösöre. Mot den bakgrunden anser regeringen att ränta på lån som lämnas av pantbanker med tillstånd enligt pantbankslagen ska dras av.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 d § IL.

5.5 Ränta på lån med säkerhet i fordon, båt, skepp eller luftfartyg

Prop. 2024/25:26

Regeringens förslag: Ränteutgift för lån som finansierar förvärv av ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg ska dras av om följande villkor är uppfyllda:

- säljaren av varan och långivaren ska vara näringsidkare
- lånet ska vara förenat med säkerhet i varan
- varan och låntagaren ska kunna identifieras genom uppgifter i kreditavtalet.

Vidare krävs att det objekt som ställs som säkerhet ska vara registrerat på låntagaren eller på en medlåntagare i Transportstyrelsens vägtrafikregister, fartygsregister eller luftfartygsregister, eller i ett motsvarande register i en annan stat inom EES.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag omfattas inte ränteutgifter för lån som finansierar förvärv av skepp och luftfartyg av avdragsrätt.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Göteborg, Kammarrätten i Göteborg och Skatteverket* anser att om begreppet näringsidkare ska ha en inskränkt innebörd på så sätt att säljaren ska vara en näringsidkare som normalt ägnar sig åt försäljning av fordon eller båtar, bör det framgå av lagtexten. *Konjunkturinstitutet* ifrågasätter om förutsättningarna gällande värdering och maximal belåningsgrad är relevanta vid fordonsförvärv. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* efterfrågar ett förtydligande av om medlåntagare omfattas av avdragsrätten även när denne inte är registrerad ägare till fordonet. Föreningarna ser även en risk för att den cirkulära ekonomin kommer att hämmas om fordons- och båtlån endast ska vara avdragsgilla när köpet gjorts från en näringsidkare. *Transportstyrelsen* anser att skepp och luftfartyg bör inkluderas i de föreslagna reglerna. Vidare noterar myndigheten att förslaget innebär att den som köper en fritidsbåt av en privatperson inte får göra avdrag för ränteutgift vilket inte gäller vid motsvarande köp av en fritidsbostad.

Skälen för regeringens förslag

Ränta på lån till fordon, båtar, skepp och luftfartyg ska dras av

Som anges i avsnitt 5.1 bör vissa grundläggande förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad vara uppfyllda för att ränta på lån ska få dras av. Enligt promemorian är de förutsättningarna uppfyllda vid lån som lämnas av näringsidkare till konsumenter för att finansiera förvärv av fordon och båtar, under förutsättning att fordonet eller båten ställs som säkerhet för lånet. Förvärvet utgör då ett kreditköp enligt konsumentkreditlagen (se avsnitt 4.5). När exempelvis ett fordon förvärvas genom ett kreditköp begränsas den maximala belåningsgraden till 80 procent av marknadsvärdet vid köptillfället. Värdet på säkerheten kommer därmed alltid att överstiga lånebeloppet vid köptillfället. *Konjunkturinstitutet* anser dock att värdeminskningen på ett fordon kan antas vara både betydande och snabb, varför belåningsgraden snabbt riskerar att stiga. Regeringen kan konstatera att en maximal belåningsgrad

på 80 procent ger en viss marginal mot den värdeminskning som sker under tiden närmast förvärvet. Vidare har denna typ av krediter vanligen en löptid som är anpassad för att säkerställa att det finns ett kvarvarande värde i säkerheten när lånet löper ut. Regeringen anser därför att de förutsättningar som gäller för kreditköp är tillräckliga för att sådana köp ska omfattas av avdragsrätten.

Transportstyrelsen påpekar att ränteutgifter på lån till skepp och luftfartyg inte omfattas av förslaget i promemorian. Transportstyrelsen konstaterar att det i fartygsregistret finns ca 850 skepp av arten fritidsfartyg, bostadsfartyg eller liknande registrerade med fysiska personer som ägare. I luftfartygsregistret finns ca 1 600 luftfartyg med privatpersoner som ägare och det kan antas att en stor andel av dessa luftfartyg används i fritidssyften. Som Transportstyrelsen påpekar kan skepp och luftfartyg intecknas och förenas med panträtt för långivaren i det aktuella objektet. Det finns även bestämmelser om registrering hos Transportstyrelsen som möjliggör kontroll av ägaruppgifter. Regeringen anser därför att även ränta på lån till skepp eller luftfartyg ska få dras av under förutsättning att skeppet eller luftfartyget ställs som säkerhet för lånet och att förvärvet utgör ett kreditköp enligt konsumentkreditlagen.

Till skillnad från lån med säkerhet i bostad finns gällande ränta på lån som finansierar köp av fordon, båtar, skepp och luftfartyg inte skäl att uppställa krav på att lånet ska ha lämnats av ett kreditinstitut eller en kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter för att den ska få dras av. För att säkerställa att konsumentkreditlagens bestämmelser är tillämpliga på de lån som innebär rätt till ränteavdrag bör det dock uppställas ett krav på att långivaren är en näringsidkare.

I promemorian ställs det vidare krav på att även säljaren är en näringsidkare för att ränta ska få dras av. Några remissinstanser ställer sig tveksamma till ett sådant krav. Transportstyrelsen anser att det innebär ett sämre ekonomiskt läge för en person som väljer att investera i en fritidsbåt än en fritidsbostad om fritidsbåten är köpt av en privatperson, medan bl.a. Svenska Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad framhåller aspekter om hur förslaget påverkar utvecklingen av den cirkulära ekonomin. För att säkerställa att ränteutgifter endast får dras av om de är hänförliga till lån som uppfyller vissa särskilda kriterier gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad anser regeringen att det krävs att säljaren är en näringsidkare. Vid försäljning mellan privatpersoner bedöms risken för kringgående av bestämmelserna om tillräcklig säkerhet vara alltför stor. Det saknas därför förutsättningar att låta förslaget omfatta privatpersoner som säljare. Enligt regeringens uppfattning bör denna begränsning inte medföra några påtagliga negativa effekter för den cirkulära ekonomin eftersom även näringsidkare kan sälja exempelvis begagnade fordon. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Skatteverket* påpekar, med instämmande av *Kammarrätten i Göteborg*, att begreppet näringsidkare i promemorian har getts en inskränkt innebörd på så sätt att säljaren ska vara en näringsidkare som normalt ägnar sig åt försäljning av fordon eller båtar och att långivaren ska vara en näringsidkare vars verksamhet är att lämna eller förmedla lån. Eftersom denna definition av näringsidkare skiljer sig från vad som i inkomstskattelagen avses med näringsidkare anser remissinstanserna att en sådan inskränkning bör följa av lagtexten. Som remissinstanserna påpekar har i promemorian begreppet

näringsidkare getts en inskränkt innebörd i förhållande till inkomstskattelagens definitioner. Regeringen anser att en sådan inskränkning inte är nödvändig för att uppfylla förslaget syfte. Med näringsidkare bör i detta sammanhang avses detsamma som vid tillämpning av inkomstskattelagen i övrigt dvs. någon som bedriver näringsverksamhet.

Angående kravet på säkerhet finns för fordon och båtar inte samma möjligheter till panträtt som för exempelvis fast egendom. Exempelvis ska ett fordon eller en båt normalt disponeras av köparen redan efter att köpeavtalet har ingåtts och kan därför inte kvarstå i säljarens besittning. Inte heller kan pantbrev tas ut i sådan egendom. Det bör vid kreditköp av fordon och båtar därför inte närmare föreskrivas vilket slags säkerhet som ska krävas för ränteavdrag. Det bör vara tillräckligt att lånet är förenat med säkerhet, t.ex. i form av ett återtagandeförbehåll, vilket är en säkerhetsrätt som ger en säljare rätt att återta en såld vara från en köpare om förutsättningarna för förbehållet är uppfyllda (se avsnitt 4.5). För skepp och luftfartyg finns enligt Transportstyrelsen möjlighet till inteckning. I detta sammanhang bedöms det dock inte vara nödvändigt att uppställa strängare krav på säkerhetens karaktär än vad som gäller för fordon och båtar, dvs. att lånet ska vara förenat med säkerhet.

När det gäller fordon, båt, skepp och luftfartyg ska alltså lånet vara förenat med säkerhet i varan. Till skillnad mot vad som föreslås angående ränta på lån med säkerhet i bostad krävs alltså för avdragsrätt att kopplingen mellan säkerhet och lån består. Det är inte ovanligt att en bil avyttras innan hela billånet har betalats tillbaka och att skulden inte till fullo regleras i samband med avyttringen. I ett sådant fall är lånet inte längre förenat med säkerhet i varan och avdragsrätten för ränteutgiften upphör därmed.

Vidare bör det krävas att såväl fordonet, båten, skeppet eller luftfartyget som låntagaren kan identifieras genom uppgifter i låneavtalet. Det utgör dock normalt inte ett problem vid sådana köp som nu är aktuella, där den köpta varan ställs som säkerhet för skulden. Låneavtalet kommer då alltid att innehålla uppgifter om låntagaren och den specifika säkerheten.

Sammanfattningsvis anser regeringen att ränteutgift för lån som finansierar förvärv av ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg ska dras av om säljaren av varan och långivaren är näringsidkare, lånet är förenat med säkerhet i varan och varan och låntagaren kan identifieras genom uppgifter i kreditavtalet.

Fordon som är registrerade i vägtrafikregistret ska omfattas av avdragsrätten

En förutsättning för avdragsrätt för ränta på lån bör enligt avsnitt 5.1 vara att Skatteverket enkelt kan kontrollera att det objekt som låntagaren ställt som säkerhet för ett visst lån har funnits i låntagarens ägo under hela den period för vilken avdrag yrkas. Som ytterligare villkor för avdragsrätt för ränta på lån till fordon bör därför gälla att fordonet finns registrerat hos Transportstyrelsen i vägtrafikregistret. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* efterfrågar ett förtydligande om medlåntagares avdragsrätt eftersom dessa inte finns registrerade i Transportstyrelsens register. Regeringen kan konstatera att det i vissa fall är naturligt att vara två låntagare, exempelvis när två makar köper en bil.

Den som är medlåntagare har då samma skyldigheter och betalningsansvar för lånet som den andra låntagaren och banken fördelar som utgångspunkt räntorna lika mellan låntagarna. Det är dock den låntagare som har ingått avtal med bilförsäljaren som är ägare till bilen och som därmed ska vara registrerad i vägtrafikregistret. För att en medlåntagare ska omfattas av avdragsrätten bör det mot den bakgrunden vara tillräckligt att en av låntagarna är registrerad som ägare till fordonet.

Enligt 5 § lagen (2019:370) om fordons registrering och användning ska följande motordrivna fordon och släpfordon registreras i vägtrafikregistret för att få användas:

1. bilar
2. motorcyklar
3. mopeder klass I
4. traktorer
5. motorredskap klass I
6. terrängmotorfordon
7. motorredskap klass II (i vissa fall)
8. släpfordon som dras av bilar
9. släpvagnar (i vissa fall).

Om ett fordon avregistreras från fordonsregistret innebär det att fordonet tas bort permanent. Den vanligaste anledningen till avregistrering är att fordonet skrotas. I ett sådant fall kan fordonet inte längre utgöra säkerhet för ett lån. Det ska dock inte förväxlas med avställning. Ett avställt fordon får inte framföras i trafik och ägaren behöver inte betala fordonskatt och trafikförsäkring. Ett avställt fordon kan dock fortfarande utgöra säkerhet för ett lån.

Genom kopplingen till vägtrafikregistret säkerställs även att Skatteverket kan kontrollera att en säkerhet, t.ex. i form av ett återtagandeförbehåll, har funnits under den period för vilken avdrag yrkas. Enligt 5 kap. 8 § förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning framgår att det i en anmälan om ägarbyte ska anges om en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har överlåtit fordonet genom kreditköp med förbehåll om återtaganderätt eller har upplåtit fordonet med nyttjanderätt för en bestämd tid om minst ett år. I det förstnämnda fallet ska uppgift lämnas om slutdatum för den förbehållna återtaganderätten. Om ett förbehåll om återtaganderätt har upphört eller om slutdatumet har ändrats, ska den som enligt registret har förbehållit sig rätt att återta fordonet genast anmäla ändringen till Transportstyrelsen. Detsamma gäller om förbehållet om återtaganderätt har överlåtit (10 §). Enligt vägtrafikdataförordningen (2019:382) ska bl.a. uppgifter om innehav av fordon på grund av kreditköp med förbehåll om återtaganderätt föras in i vägtrafikregistret.

Båtar ska omfattas av avdragsrätten

En båt är ett fartyg vars skrov har en största längd upp till och med 24 meter (1 kap. 2 § sjölagen [1994:1009]). Svenska båtar som har en största längd av minst 15 meter ska registreras i Transportstyrelsens fartygsregister, oavsett vad båtarna används till (4 § lagen [1979:377] om registrering av båtar). Båtar med en största längd som understiger 15 meter

och som används till fritidsändamål kan registreras på ägarens begäran, om de har en största längd som överstiger 5 meter. Om det finns särskilda skäl kan även båtar under 5 meters längd registreras (5 § samma lag). Även för båtar finns det en möjlighet att i fartygsregistret anteckna uppgift om att förvärvet är förenat med villkor som innefattar äganderättsförbehåll eller som är att jämställa med ett sådant förbehåll. Ansökan om anteckning av äganderättsförbehåll görs av den som är registrerad som ägare i fartygsregistret (4 kap. 5 § fjärde punkten fartygsregisterförordningen [1975:927]).

Det kan konstateras att det saknas bestämmelser om obligatorisk registrering i fartygsregistret när båtens längd understiger 15 meter. Vidare är uppgift om ett eventuellt äganderättsförbehåll alltid frivilligt att anteckna. Det är därför inte i samtliga fall möjligt för Skatteverket att genom slagning i registret kontrollera vem som är ägare till en viss båt, eller om det finns ett giltigt återtagandeförbehåll. Skatteverket kan dock i förekommande fall begära in sådana uppgifter av den skattskyldige. Ränteutgifter på lån hänförliga till båtar bör därför dras av oavsett om de finns registrerade i fartygsregistret.

Skepp som är registrerade i fartygsregistret ska omfattas av avdragsrätten

Ett skepp är ett fartyg vars skrov har en största längd som överstiger 24 meter (1 kap. 2 § sjölagen). Samtliga svenska skepp ska enligt 2 kap. 1 § sjölagen registreras i fartygsregistrets skeppsdel. Detta gäller även skepp som används för fritidsändamål. Av 2 kap. 2–10 §§ fartygsregisterförordningen framgår att i registret ska antecknas bl.a. identifieringsuppgifter, ägaruppgifter samt uppgift om inteckningar.

Liksom för fordon och luftfartyg bör av kontrollskäl krävas dels att skeppet finns registrerat hos Transportstyrelsen i fartygsregistret, dels att låntagaren eller en medlånetagare är registrerad som ägare i registret. Genom kopplingen till fartygsregistret säkerställs även att Skatteverket kan kontrollera om det finns inteckningar i det aktuella skeppet.

Luftfartyg som är registrerade i luftfartygsregistret ska omfattas av avdragsrätten

Ett luftfartyg är en farkost som används till luftfart, exempelvis ett flygplan, en helikopter eller en ballong. Enligt 1 kap. 6 § luftfartslagen (2010:500) ska ett luftfartyg som används vid luftfart inom svenskt område vara registrerat i Sverige. Transportstyrelsen ansvarar för luftfartygsregistret, där det enligt 2 § förordningen (1986:172) om luftfartygsregistret m.m. ska föras in uppgifter om motordrivna luftfartyg och segelflygplan. Detsamma gäller andra luftfartyg som ska användas till luftfart utom svenskt område. Enligt 5 § samma förordning ska registret innehålla uppgift om bl.a. luftfartygets registreringsbeteckning, ägarens namn och adress samt arten av förvärvet. Vidare ska eventuella inteckningar i luftfartyget finnas registrerade. Om luftfartyget byter ägare ska det enligt 15 § anmälas till Transportstyrelsen.

Liksom för fordon bör en förutsättning för avdragsrätt för ränta på lån för köp av luftfartyg vara att Skatteverket på ett enkelt sätt kan kontrollera att luftfartyg som ställts som säkerhet för ett visst lån ägs av den

skattskyldige som yrkar avdrag för utgiftsränta. Som ytterligare villkor för avdragsrätt bör därför gälla dels att luftfartyget finns registrerat hos Transportstyrelsen i luftfartygsregistret, dels att låntagaren eller en medlåntagare är registrerad som ägare i registret. Genom kopplingen till luftfartygsregistret säkerställs även att Skatteverket kan kontrollera om det finns inteckningar i det aktuella luftfartyget.

Fordon, skepp och luftfartyg registrerade i en annan stat inom EES

Ett krav på att ett fordon, ett skepp eller ett luftfartyg måste vara registrerat i Sverige skulle riskera att komma i konflikt med EU-rätten. Det bör därför vara tillräckligt att fordonet, skeppet eller luftfartyget har registrerats i en annan stat inom EES, i ett register som motsvarar Transportstyrelsens vägtrafikregister, fartygsregister eller luftfartygsregister.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 e § IL.

5.6 Lån som lämnas av utländska långgivare ska i vissa fall omfattas av avdragsrätten

Regeringens förslag: Ränteutgifter för lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, eller lån som har lämnats av en pantbank, ska dras av om långgivaren hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Om långgivaren hör hemma i en stat utanför EES ska den utländska staten ha ingått ett skatteavtal med Sverige som innehåller en artikel om informationsutbyte. Ränteutgiften ska också dras av om långgivaren har ett fast driftställe i en sådan stat inom eller utanför EES och lånet hänför sig till det fasta driftstället. Ränteutgifter på lån med bostad eller värdepapper som säkerhet, eller som avser lån som lämnats av en pantbank, ska vidare dras av bara om den utländska långgivaren står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den hör hemma.

Om den utländska långgivaren inte uppfyller ett eller flera av dessa villkor ska ränteutgiften inte dras av.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian behandlas inte vilka krav som bör ställas på utländska långgivare för att de ska omfattas av avdragsrätten i förhållande till värdepapperslån, lån till skepp och luftfartyg eller lån som lämnats av en pantbank.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Ränta på lån med bostad som säkerhet

Bolånetaket och de övriga regler om värdering av säkerhet i form av pant i bostad som beskrivs i avsnitt 4.2 gäller i vissa delar även för utländska långgivare och kreditförmedlare som bedriver verksamhet i Sverige och omfattas av lagen om verksamhet med bostadskrediter. En utländsk

långgivare som lämnar ett lån mot säkerhet i en utländsk bostad till en person som är skattskyldig i Sverige omfattas dock inte av svensk rätt. För att förslaget inte ska innebära en otillåten restriktion av den fria rörligheten för kapital bör även utländska långgivare hemmahörande inom EES omfattas av förslaget. Eftersom den fria rörligheten för kapital även gäller mot tredjeland bedöms dock förslaget i denna del inte kunna begränsas till att gälla länder inom EES. Även långgivare som har hemvist i ett land utanför EES som har ingått ett skatteavtal med Sverige vilket innehåller en klausul om informationsutbyte bör därför omfattas av förslaget. Om lånet är hänförligt till ett fast driftställe utanför Sverige bör samma krav om belägenhet inom eller utanför EES ställas på det fasta driftstället.

Förutom ovannämnda villkor gällande den utländska långgivarens, eller det fasta driftställets, belägenhet bör för avdragsrätt även gälla att långgivaren motsvarar en sådan svensk långgivare som kan lämna lån för vilka ränteutgifterna ska dras av. När det gäller lån med bostad som säkerhet ska således den utländska långgivaren vara ett kreditinstitut eller motsvara en kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter. Vad som avses med kreditinstitut i inkomstskattelagen framgår av 2 kap. 4 a §. Det ordet omfattar såväl svenska som utländska företeelser och kräver ingen ytterligare reglering. När det gäller lån som lämnas av kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter bör en utländsk långgivare anses motsvara en sådan kreditgivare om två villkor är uppfyllda: om långgivaren driver en verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i den lagen och långgivaren står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte (jfr 2 kap. 7 § lagen om verksamhet med bostadskrediter).

Ränta på lån med värdepapper som säkerhet

På samma sätt som för lån med bostad som säkerhet gäller av EU-rättsliga skäl att utländska långgivare som hör hemma inom EES måste omfattas av förslaget. Även långgivare som har hemvist i ett land utanför EES som har ingått ett skatteavtal med Sverige vilket innehåller en klausul om informationsutbyte bör omfattas av förslaget. Även om lånet är hänförligt till ett fast driftställe i en sådan stat ska räntan kunna dras av.

För att ränteutgift på lån med värdepapper som säkerhet ska få dras av ska krävas att den utländska långgivaren motsvarar ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag. Som beskrivs ovan behövs ingen ytterligare reglering i inkomstskattelagen gällande kreditinstitut. När det gäller utländska motsvarigheter till värdepappersbolag bör inledningsvis krävas att den utländska långgivaren bedriver värdepappersrörelse i den mening som avses i 1 kap. 4 c § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, dvs. yrkesmässigt tillhandahåller investeringstjänster eller utför investeringsverksamhet. Vidare bör det uppställas ett krav på att långgivaren driver en sådan verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i 2 kap. 2 § första stycket 2 lagen om värdepappersmarknaden. Det innebär att ränta bara ska dras av på lån som lämnas i syfte att kunden, genom värdepappersbolaget, ska kunna genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument. Normalt sker detta genom att kunden pantsätter sin depå för en kredit som kan utnyttjas för att handla med värdepapper.

Prop. 2024/25:26 Vidare ska krävas att det utländska värdepappersbolaget står under betryggande tillsyn av en myndighet i den stat där det har sitt säte (jfr 4 kap. 4 § första stycket 1 lagen om värdepappersmarknaden).

Ränta på lån som lämnas av en pantbank

Enbart svenska aktiebolag och motsvarigheter inom EES kan bedriva pantbanksverksamhet i Sverige. En person som är skattskyldig i Sverige kan dock ingå ett avtal om pantlån med en utländsk pantbank. Av skäl som redogörs för ovan ska utländska långgivare som hör hemma inom EES omfattas av förslaget. Vidare bör för avdragsrätt för ränteutgift på lån som lämnas av långgivare som hör hemma utanför EES gälla att låntagarens hemviststat ska ha ingått ett skatteavtal med Sverige vilket innehåller en klausul om informationsutbyte. Även i de fall lånet är hänförligt till ett fast driftställe i en sådan stat ska räntan kunna dras av. Därutöver krävs att den utländska långgivaren driver verksamhet som motsvarar sådan pantbanksverksamhet som avses i pantbankslagen (1995:1000), dvs. en näringsverksamhet med ändamål att lämna krediter åt konsumenter mot panträtt huvudsakligen i lösöre. Vidare ska den utländska långgivaren stå under betryggande tillsyn av en myndighet i den stat där den har sitt säte.

Ränta på lån med säkerhet i fordon, båt, skepp eller luftfartyg

Även när det gäller lån med säkerhet i fordon, båt, skepp eller luftfartyg bör det inte vara någon skillnad mellan lån som lämnas av svenska och utländska långgivare. Eftersom den fria rörligheten för kapital gäller även mot tredjeland bedöms förslaget inte heller i denna del kunna begränsas till att enbart gälla länder inom EES. Ränteutgift på lån med fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet bör därför kunna dras av om långgivaren hör hemma i en stat inom EES eller, om långgivaren inte hör hemma inom EES, i en stat som har ingått ett skatteavtal med Sverige vilket innehåller en klausul om informationsutbyte. Även om lånet är hänförligt till ett fast driftställe i en sådan stat bör räntan kunna dras av.

För lån med fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet gäller att den utländska långgivaren ska motsvara en näringsidkare. Av 2 kap. 2 § IL framgår att termer och uttryck som används i lagen också motsvarar utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. Även utländska företeelser som motsvarar en svensk näringsidkare omfattas således av uttrycket "näringsidkare". Någon ytterligare reglering i inkomstskattelagen för att uppnå det krävs alltså inte.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 b § andra stycket, 6 c § andra stycket, 6 d § andra stycket och 6 f § IL.

Regeringens förslag: Ränteutgift på andra lån än lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, eller lån som lämnats av en pantbank, ska inte dras av.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag omfattas inte ränta på lån med säkerhet i värdepapper, skepp eller luftfartyg, eller lån som har lämnats av en pantbank, av avdragsrätten.

Remissinstanserna: *Företagarna* anser att avskaffade ränteavdrag för lån utan säkerhet kan få påtagliga negativa effekter för företagare som har tagit upp sådana lån för att finansiera investeringar i sin näringsverksamhet. *Finansbolagens Förening (Finansbolagen)* anser att alla avbetalningsköp bör behandlas enhetligt vad gäller rätten att dra av utgiftsränta.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 5.1 görs bedömningen att i stället för en generell rätt för fysiska personer att dra av ränteutgifter bör rätten till avdrag begränsas till att gälla bara ränteutgifter för lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad. Skatteverket bör även på ett enkelt sätt kunna kontrollera att säkerheten fortfarande är i låntagarens ägo. Enligt regeringens bedömning uppfyller lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp och luftfartyg som säkerhet samt lån som lämnas av en pantbank dessa krav, se avsnitten 5.2–5.5. Ränta på övriga typer av lån ska således inte dras av, även om säkerhet ställts för lånet. Det gäller exempelvis för avbetalningsköp och lån från fysiska personer.

Förslaget innebär också att räntor och avgifter som betalas t.ex. till myndigheter, och som i dag inte räknas upp i 9 kap. 7–9 §§ IL, inte längre kommer att få dras av. Som exempel på sådana räntor som inte längre får dras av kan nämnas ränta och dröjsmålsränta enligt 108 kap. 15–20 §§ socialförsäkringsbalken.

När det gäller lån mellan fysiska personer torde det vara ovanligt att sådana lån lämnas mot säkerhet, men det kan förekomma. En fysisk person skulle t.ex. kunna lämna ett lån till en annan fysisk person mot säkerhet i bostad eller fordon. I sådana fall finns det ingen särskild reglering som kan tillämpas för att säkerställa att säkerheten värderas på ett korrekt sätt och att lånebeloppet inte överstiger säkerhetens värde. Det är upp till parterna i låneavtalet att komma överens om villkoren för lånet, inklusive vilken eventuell säkerhet som ska ställas för lånet. När det nu föreslås att ränta ska dras av bara för lån som uppfyller vissa särskilda förutsättningar gällande värdering av säkerheter och maximal belåningsgrad ska därför ränta på lån som lämnas av fysiska personer inte dras av. Det gäller oavsett i vilket syfte den fysiska personen har tagit lånet.

Företagarna påpekar att förslaget kan medföra negativa effekter när en fysisk person tar ett blacolån för att finansiera sin näringsverksamhet. Som tidigare nämnts (se avsnitt 5.2) ska lån som tas av en enskild näringsidkare fördelas mellan inkomstlagen näringsverksamhet och kapital beroende på hur kapitalet används. Om det lånade kapitalet används i näringsverksamheten ska ränteutgiften dras av i inkomstlaget

näringsverksamhet. Avdragsrätten i inkomstslaget näringsverksamhet påverkas inte av det nu aktuella förslaget.

Finansbolagen anser att förslaget brister i neutralitet när det gäller vilka objekt som kan finansieras genom avbetalningsköp vilket är negativt ur konsumentsynpunkt. Föreningen framhåller att avbetalningsköp är reglerat i konsumentkreditlagen och genom kravet på 20 procents kontantinsats och säkerhet i objektet är det en kreditform som innebär ett gott konsumentskydd. Mot den bakgrunden anser *Finansbolagen*, att alla avbetalningsköp bör behandlas enhetligt vad gäller möjligheten att göra ränteavdrag. Som framgår av avsnitt 5.1 bör det för att ränteutgift ska få dras av krävas att det är möjligt för Skatteverket att på ett enkelt sätt kontrollera att det objekt som låntagaren har ställt som säkerhet för ett lån har funnits i låntagarens ägo under hela den period för vilken avdrag yrkas. Sådana förutsättningar finns för vissa objekt som kan förvärfvas genom kreditköp, exempelvis fordon, skepp och luftfartyg. I dessa fall kan Skatteverket genom en kontroll i Transportstyrelsens register säkerställa att låntagaren fortfarande är ägare till det objekt som lämnats som säkerhet. Eftersom sådan kontrollmöjlighet saknas för andra varor som vanligen köps på avbetalning såsom tv-apparater, vitvaror m.m. ska ränta på sådana krediter inte dras av.

Sammanfattningsvis anser regeringen att ränta på andra lån än lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, eller lån som lämnats av en pantbank, inte ska dras av.

Lagförslag

Förslaget medför ändring i 42 kap. 1 § IL och införandet av 42 kap. 6 a § första stycket IL.

5.8 Belopp som behandlas som ränta

Regeringens förslag: Belopp som behandlas som ränta ska dras av enligt samma regler som gäller för ränteutgifter, dvs. de ska dras av om de avser utgifter för vissa lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, lån som har lämnats av en pantbank eller lån för att finansiera en byggnation under vissa förutsättningar. Detta gäller för ersättning för utebliven ränta i samband med förtida inlösen av lån, livsvarig livränta och liknande ersättning för avyttrade tillgångar och värdet av en sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst.

Regeringens bedömning: Räntekompensation vid överlåtelse av skuldebrev, fördelningsbelopp vid räntefördelning som ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet och tomträttsavgäld ska även fortsättningsvis dras av i inkomstslaget kapital.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås dock inte att räntekompensation alltid ska dras av, utan att räntekompensation bara ska dras av i vissa fall.

Remissinstanserna: *Skatteverket* uppger att de föreslagna reglerna kommer att försvåra handeln med obligationer när obligationen inte avser

ett lån till bostad, fordon eller båt. Skatteverket anser också att det bör motiveras varför räntefonder enligt förslaget behandlas mer förmånligt än vanliga obligationer.

Svenska Bankföreningen och *Svensk Värdepappersmarknad* förordar att räntekompensation även fortsättningsvis ska kunna dras av som ränteutgift.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Som anges i avsnitt 4.1 finns det ett antal belopp som ska behandlas som ränta i inkomstslaget kapital. Bestämmelserna gäller för båda parter i en transaktion. Såväl inkomsten som utgiften ska således behandlas som ränta. I det följande avses dock, om inte annat anges, förhållandet för den som betalar räntan och som därmed har en utgift. Att utgifterna behandlas som ränta innebär i dag att de får dras av även om det saknas koppling till intäkternas förvärvande och bibehållande. Enligt bedömningen i avsnitt 5.1 bör räntor bara få dras av i vissa särskilt angivna fall. Detsamma bör som utgångspunkt gälla för utgifter som behandlas som ränta.

Ersättning när lån återbetalas i förtid

Av 42 kap. 7 § IL följer att om en låntagare vid förtida inlösen av lån betalar ersättning till långivaren för utebliven ränta, ska denna ersättning behandlas som ränta. Det bör gälla även fortsättningsvis. Till skillnad från vad som gäller i dag bör dock sådan ersättning bara få dras av om det handlar om utgift för ett lån med sådan säkerhet som avses i de föreslagna 42 kap. 6 b–6 f §§ IL.

Räntekompensation

Enligt 42 kap. 8 § IL ska räntekompensation som förvärvaren av ett skuldebrev betalar till överlåtaren för upplupen men inte förfallen ränta behandlas som ränta. Det handlar alltså om situationer när det sker ett byte av långivare, dvs. när den som innehar en fordran överlåter den till någon annan. I andra stycket samma paragraf finns en specialregel som anger att första stycket också ska tillämpas vid förvärv av marknadsnoterade andelar i en värdepappersfond eller en specialfond som bara innehåller svenska fordringsrätter. Bestämmelsen har införts på grund av att andelar i sådana fonder behandlas som skuldebrev och att räntekompensation därför kan vara en del av anskaffningsutgiften.

I promemorian föreslås att räntekompensation ska få dras av i samma utsträckning som den motsvarande räntebetalingen från låntagaren till långivaren, dvs. bara om räntan betalas på grund av ett lån med säkerhet i bl.a. bostad. När det gäller sådana räntefonder som avses i paragrafens andra stycke föreslås i promemorian att räntekompensationen ska få dras av genom att den läggs till anskaffningsutgiften. *Skatteverket* påpekar att förslaget försämrar förutsättningarna för handel med vanliga obligationer och att det bör motiveras varför räntefonder behandlas mer förmånligt. Även *Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* har berört frågan om avdragsrätt för räntekompensation.

Regeringen delar remissinstansernas synpunkter och anser att bestämmelserna om räntekompensation bör vara likformiga och neutrala med avseende på likartade räntebärande tillgångar.

Räntekompensation syftar till att fördela räntan korrekt mellan två långgivare och har en svag koppling till det ursprungliga lånet annat än genom räntenivån. Om räntekompensation som betalas mellan långvarna bara skulle få dras av i samma utsträckning som den motsvarande räntebetalingen från låntagaren till långgivaren, dvs. i den utsträckning som utgiften avser ett lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, skulle det föranleda dubbelbeskattning när avdrag inte medges. Räntekompensation som betalas vid förvärv av skuldebrev och andra fordringsrätter bör därför även fortsättningsvis behandlas som ränta som ska dras av. För att tydliggöra detta föreslås det framgå direkt av lagtexten.

Genom att räntekompensation nu föreslås behandlas annorlunda än vad som följer av promemorians förslag bedömer regeringen att de risker och inkonsekvenser som Skatteverket, Bankföreningen och Svensk Värdepappersmarknad pekar på inte längre kvarstår.

Räntefördelningsbelopp

Räntefördelning får eller ska göras av enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i svenska handelsbolag, 33 kap. 1 § första stycket IL. I det följande avsnittet används bara enskilda näringsidkare för att beskriva den gruppen. Däri ingår också handelsbolagsdelägare som är fysiska personer.

Av 42 kap. 9 § IL framgår att fördelningsbelopp som vid räntefördelning ska dras av i inkomstslaget näringsverksamhet ska tas upp i inkomstslaget kapital. På motsvarande sätt ska fördelningsbelopp som tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet också dras av i inkomstslaget kapital.

Bestämmelserna om positiv räntefördelning i enskild näringsverksamhet har införts för att likställa enskilda näringsidkare med ägare i fåmansföretag. Därigenom är det även för enskilda näringsidkare möjligt att ta ut en del av resultatet från verksamheten som kapitalbeskattad inkomst. Om näringsidkaren har ett positivt kapitalunderlag i verksamheten (skillnaden mellan tillgångar och skulder) får avdrag göras i inkomstslaget näringsverksamhet för en beräknad ränta. Motsvarande belopp ska tas upp i inkomstslaget kapital. Negativ räntefördelning har införts för att motverka att enskilda näringsidkare allokerar sina privata skulder till näringsverksamheten och drar av ränteutgifterna där. Om den enskilda näringsverksamheten är underkapitaliserad (dvs. har ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning) ska ett belopp motsvarande räntan tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet och dras av i inkomstslaget kapital.

Det nu aktuella förslaget att slopa avdragsrätten i inkomstslaget kapital för vissa ränteutgifter ökar incitamenten att i stället hänföra sådana skulder till inkomstslaget näringsverksamhet för de som har den möjligheten. Bedömningen är dock att de motverkande regler som finns är tillräckliga för att hindra en sådan utveckling. Det saknas således skäl för att i dagsläget skärpa beskattningen av enskilda näringsidkare genom att slopa avdraget i inkomstslaget kapital vid negativ räntefördelning.

Bedömningen gäller även för fysiska personer som är delägare i svenska handelsbolag. Eftersom ett handelsbolag har mer än en delägare bör det normalt vara svårare för en enskild delägare att ta upp privata skulder i bolaget. Det gäller dock inte om delägarna är närstående eller av annan anledning samarbetar kring förfarandet.

Tomträttsavgäld och livränta

I 42 kap. 10 § IL finns hänvisningar till några andra paragrafer som innehåller bestämmelser om belopp som ska behandlas som ränta. I första stycket som behandlar tomträttsavgäld finns en hänvisning till 42 kap. 27 § IL. Där framgår att tomträttsavgälder behandlas som ränteutgifter. Tomträtt är en form av hyra av fastighet från det allmänna under obegränsad tid, se 13 kap. jordabalken. För den som innehar en fastighet med tomträtt kan tomträttsavgälden sägas motsvara räntan på ett bostadslån för den som förvärvat en bostad. Tomträttsavgäld ska därför även fortsättningsvis dras av som en ränteutgift. Bestämmelsen om detta bör dock flyttas från 42 kap. 27 § IL till den nya 42 kap. 6 g § IL. Det innebär även att hänvisningen i 42 kap. 10 § första stycket IL ska slopas.

I 42 kap. 10 § andra stycket IL finns hänvisningar till 44 kap. IL när det gäller i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta. Reglerna innebär att livsvarig periodisk ersättning för förvärvade tillgångar delas upp på en del som kapitalvinstbeskattas och en del som behandlas som ränta. Räntedelen behandlas som en skuldränta för utbetalaren.

Avdrag för ränteutgifter begränsas nu till att gälla bara räntor kopplade till vissa lån som lämnas av företaget. Räntekomponenten i en periodisk ersättning kan ses som ränta på ett lån från säljaren till köparen av tillgången. I den utsträckning det fortfarande förekommer sådana avtal torde de främst ingås av närstående fysiska personer. En livsvarig livränta ska nämligen vara knuten till en eller flera personers liv. Även om denna typ av ersättning sannolikt är mycket ovanlig i lånesituationer mellan två oberoende parter där långivaren är ett företag kan det inte helt uteslutas. Det skulle därför leda för långt att helt slopa rätten till avdrag för räntekomponenten i dessa fall. Om det skulle förekomma att en fysisk person förvärvar t.ex. ett fordon av ett företag mot en livsvarig periodisk ersättning får rätten till avdrag för räntedelen bestämmas i det enskilda fallet med tillämpning av de nu föreslagna bestämmelserna om rätt till avdrag för ränteutgifter. Avdrag för ränteutgiften ska då göras om samtliga kriterier för detta är uppfyllda (säljaren och långivaren är näringsidkare, lånet är förenat med säkerhet i fordonet, såväl fordonet som låntagaren kan identifieras genom uppgifter i kreditavtalet och fordonet är registrerat på köparen i vägtrafikregistret).

Lagrådet ställer sig tveksamt till att det över huvud taget kan bli möjligt med avdrag för ränta med stöd av bestämmelserna i 6 b–6 d §§. I dessa paragrafer förutsätts att fråga är om ett lån (en försträckning) och bestämmelserna i 44 kap. IL om kapitalvinstbeskattning av livränta aktualiseras inte. I 6 e § är det däremot fråga om ett kreditköp från en säljare som också är att ses som långgivare (genom att vara livräntans mottagare) eller en kredit som lämnas av en utomstående långgivare. Som *Lagrådet* ser det torde endast det förra fallet kunna aktualisera att löpande

betalningar av en livsvarig livränta kan behandlas som en ränteutgift enligt 44 kap. 39 § medan det senare är att ses som en försträckning. Lagrådet förordar att lydelsen i 6 g § anpassas till vad nu sagts. Till skillnad från Lagrådet ser regeringen inte något behov av att justera den aktuella paragrafen eftersom den föreslagna lydelsen av 6 g § bedöms täcka in den situation som Lagrådet pekar på. Regeringen anser därför inte att det finns skäl att göra några justeringar av den aktuella paragrafen.

Ränteförmån

Av 42 kap. 11 § IL framgår att ett belopp som motsvarar värdet av en sådan ränteförmån som enligt 61 kap. 15–17 §§ IL ska tas upp i inkomstslaget tjänst också ska dras av i inkomstslaget kapital. Även avdragsrätten för ränteförmån bör knytas till förekomsten av ett sådant lån som medför att räntan får dras av. För att beloppet ska få dras av krävs att det lån som föranleder ränteförmånen är ett lån med säkerhet som anges i 42 kap. 6 b–6 f §§ IL.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 g §, samt att 42 kap. 27 § IL upphävs och att ändringar görs i 42 kap. 10 och 11 §§ IL.

5.9 Räntor och avgifter som inte får dras av enligt 9 kap. inkomstskattelagen

Regeringens bedömning: Bestämmelserna i inkomstskattelagen om räntor och avgifter som inte får dras och som gäller för samtliga inkomstslag bör inte ändras.

Promemorians bedömning överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås dock att hänvisningen till 9 kap. IL i 42 kap. 1 § IL tas bort.

Remissinstanserna: *Skatteverket* lämnar vissa lagtekniska synpunkter.

Skälen för regeringens bedömning: I 9 kap. 7 och 8 §§ IL anges vissa räntor och avgifter som inte får dras av. Bland annat gäller att avdrag inte ska göras för studiemedelsavgift, ränta på skuld som avser betalningsskyldighet för underhållsstöd, avgift på återbetalningsbelopp för bostadsbidrag, ränta på s.k. förbjudna lån samt för räntor och avgifter för skatter m.m. När huvudregeln i inkomstslaget kapital ändras så att bara ränta på lån som uppfyller vissa förutsättningar ska dras av, uppstår frågan om det är nödvändigt att i 9 kap. IL reglera att vissa räntor och avgifter inte får dras av. Bestämmelserna i 9 kap. IL är dock tillämpliga, utöver för inkomstslaget kapital, även för inkomstslagen näringsverksamhet och tjänst. Det föreslås därför inga ändringar av bestämmelserna om räntor och avgifter i 9 kap. 7 och 8 §§ IL.

För att undvika osäkerhet om huruvida avdragsförbuden i 9 kap. IL alltjämt gäller i inkomstslaget kapital anser *Skatteverket* att en hänvisning till detta kapitel bör behållas i 42 kap. 1 § IL. Regeringen instämmer med *Skatteverket* att hänvisningen till 9 kap. IL ska stå kvar.

Regeringens förslag: Begränsat skattskyldiga ska dra av ränteutgifter hänförliga till lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som lämnats av en pantbank, under förutsättning att det är fråga om utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster.

Begränsat skattskyldiga som har begärt att få sina tjänsteinkomster beskattade enligt inkomstskattelagen i stället för enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller som beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet för inkomster från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige, ska dra av sådana ränteutgifter även om dessa inte är utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster.

Ränteutgifter ska dras av bara till den del de inte har kunnat dras av i hemlandet. Vidare krävs att den skattskyldige är bosatt i en stat inom EES och att dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Ränteutgifterna ska ha betalats under den tid som den skattskyldige varit bosatt inom EES.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Begränsat skattskyldiga är bara undantagsvis skattskyldiga för sina kapitalinkomster. Den nuvarande generella avdragsrätten för ränteutgifter gäller därför inte för begränsat skattskyldiga, som bara ska dra av sådana ränteutgifter som är hänförliga till att förvärva eller bibehålla inkomster. När det nu föreslås att ränta som huvudregel inte ska dras av bör begränsat skattskyldiga, i likhet med vad som gäller för obegränsat skattskyldiga, ha rätt att dra av ränta på lån som är hänförliga till bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som har lämnats av en pantbank, om inkomsten till vilken räntan hör ska beskattas i Sverige. Begränsat skattskyldiga ska dock bara dra av sådana ränteutgifter som är nödvändiga för att förvärva eller bibehålla inkomster. Det innebär att ränta på lån för privat konsumtion inte ska dras av. Däremot ska ränta dras av för exempelvis ett lån som upptagits för att finansiera en privatbostad, under en period som bostaden varit uthyrd, om hyresinkomsten beskattas i Sverige.

Begränsat skattskyldiga som har begärt att få sina tjänsteinkomster beskattade enligt inkomstskattelagen i stället för enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller som beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet för inkomster från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige, ska dra av ränteutgifter på lån hänförliga till bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som har lämnats av en pantbank, även om de inte är utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster. Detta gäller bara till den del räntan inte har kunnat dras av i hemlandet. Den skattskyldige ska vara bosatt inom EES och ränta får bara dras av om den har betalats under den faktiska bosättningstiden. Det finns således inte någon rätt till avdrag för ränta som har betalats under inkomståret men under tid som personen varit bosatt utanför EES. Slutligen gäller att den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 42 kap. 6 a § andra stycket och ändring i 42 kap. 1 § IL.

6 Justerad kontrolluppgiftsskyldighet

6.1 Kontrolluppgift ska lämnas endast om vissa ränteutgifter

Regeringens förslag: Kontrolluppgift om ränteutgifter ska endast lämnas om ränteutgifter som ska dras av i inkomstslaget kapital enligt inkomstskattelagen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens. Enligt promemorians förslag får endast ränteutgifter för lån med säkerhet i bostad, fordon eller båt dras av vilket medför att den justerade kontrolluppgiftsskyldigheten endast omfattar dessa ränteutgifter. Enligt promemorians förslag får räntekompensation dras av endast i vissa situationer och den justerade kontrolluppgiftsskyldigheten omfattar därför endast viss typ av räntekompensation.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* föreslår att kontrolluppgiftsskyldigheten för räntekompensation knyts till ett värdepappersinstitut på samma sätt som i 21 kap. skatteförarandelagen (2011:1244), dvs. sådana överlåtelser av värdepapper där upprättande av avräkningsnota krävs.

Skälen för regeringens förslag

Kontrolluppgift ska lämnas om ränteutgifter som ska dras av i inkomstslaget kapital

Kontrolluppgift ska enligt 18 kap. 1 § skatteförarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, lämnas för ränteutgifter. Kontrolluppgift ska bl.a. lämnas till ledning för bestämmande av underlag för att ta ut skatt, se 14 kap. 1 § SFL. När rätten att dra av ränteutgifter begränsas bör kontrolluppgiftsskyldigheten avseende ränteutgifter alltså justeras i motsvarande mån. Det föreslås därför att kontrolluppgift endast ska lämnas om sådana ränteutgifter som avses i de föreslagna bestämmelserna i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ IL (se avsnitt 5).

Det innebär att kontrolluppgift ska lämnas för ränteutgift på lån som lämnas av kreditinstitut eller bostadskreditinstitut (dvs. kreditgivare med tillstånd enligt lagen [2016:1024] om verksamhet med bostadskrediter) om lånet har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller om det är förenat med motsvarande rätt i byggnad

som inte hör till fastighet (jfr avsnitt 5.2). Kontrolluppgift ska också lämnas för ränteutgift som avser byggnadskreditiv (jfr avsnitt 5.2).

Kontrolluppgift ska också lämnas för ränteutgifter för vissa lån som lämnas av kreditinstitut eller värdepappersbolag, nämligen om lånet har lämnats mot säkerhet i finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES, eller andelar i en värdepappersfond eller en specialfond (jfr avsnitt 5.3).

Kontrolluppgift ska vidare lämnas för ränteutgifter för lån som lämnas av pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000) (jfr avsnitt 5.4).

Kontrolluppgift ska lämnas för ränteutgift för lån som finansierar förvärv av fordon, båt, skepp eller luftfartyg och som är förenat med säkerhet i objektet, om säljaren och långgivaren är näringsidkare samt objektet och låntagaren kan identifieras i kreditavtalet (jfr avsnitt 5.5).

Av 18 kap. 2 § SFL följer att kontrolluppgift om ränteutgifter ska lämnas för fysiska personer och dödsbon. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta (18 kap. 5 § SFL).

Kontrolluppgift om belopp som behandlas som ränta och tomträttsavgäld

Enligt 42 kap. 7 § IL ska ersättning när lån betalas i förtid behandlas som ränta. Enligt förslaget ska sådan ersättning dras av bara om det avser utgift för sådana lån som avses i 42 kap. 6 b–6 f §§ IL (se avsnitt 5.8). I de fall ersättning när lån betalas i förtid härrör från ett sådant lån omfattas det därmed av den föreslagna kontrolluppgiftsskyldigheten.

Av 42 kap. 11 § IL följer att ett belopp som motsvarar värdet av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska behandlas som en ränteutgift i inkomstslaget kapital. Enligt 42 kap. 6 g § första stycket IL ska ett sådant belopp dras av om det avser en utgift för sådana lån som avses i 42 kap. 6 b–6 f §§ IL. I de fall en ränteförmån avser ett sådant lån omfattas det därmed också av den föreslagna kontrolluppgiftsskyldigheten.

Enligt förslaget ska tomträttsavgäld fortsatt dras av som ränteutgift (se avsnitt 5.8) och kontrolluppgift om tomträttsavgäld ska därmed lämnas.

Enligt förslaget ska räntekompensation behandlas som ränta och en sådan ränteutgift ska dras av (se avsnitt 5.8). Kontrolluppgift ska alltså lämnas om räntekompensation.

Övriga frågor

Enligt 18 kap. 3 § första och andra styckena SFL ska kontrolluppgift lämnas av den som har tagit emot ränta och uppgiftsskyldiga är andra juridiska personer än dödsbon. Det finns inte behov av att ändra kretsen uppgiftsskyldiga på grund av den begränsade avdragsrätten för ränteutgifter. Regeringen anser inte, till skillnad mot *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad*, att det finns skäl att särreglera kretsen av uppgiftsskyldiga när det gäller kontrolluppgift för räntekompensation.

I 18 kap. 3 § tredje stycket SFL finns ett undantag som anger att enskild som bara har tagit emot dröjsmålsränta inte behöver lämna kontrolluppgift.

Av den nu föreslagna utformningen av kontrolluppgiftsskyldigheten följer att kontrolluppgift om dröjsmålsränta inte längre ska lämnas. Undantaget i tredje stycket fyller därmed inte längre någon funktion och bör upphävas.

Inför den slutliga beskattningen informerar Skatteverket fysiska personer som kan antas vara deklarationsskyldiga bl.a. om de kontrolluppgifter som har kommit in till verket som underlag för beslut om slutlig skatt (31 kap. 4 § SFL). I de fall kontrolluppgift lämnats om ränteutgift kommer Skatteverket därför att underrätta berörda fysiska personer och dödsbon genom att uppgifterna anges i det fastställda formuläret för inkomstdeklarationen (6 kap. 6 § skatteförordningen [2011:1261]). Om en uppgift som den deklarationsskyldige har fått underrättelse om är korrekt, ska den deklarationsskyldige godkänna uppgiften. Om en uppgift är felaktig eller saknas, ska den deklarationsskyldige genom ändring eller tillägg lämna de uppgifter som behövs (31 kap. 5 § SFL). Det är alltid den skattskyldiges ansvar att lämnade eller godkända uppgifter i inkomstdeklarationen är korrekta. Det är vidare alltid den skattskyldige som har det slutliga ansvaret för uppgifterna i inkomstdeklarationen. Om det finns anledning att misstänka att något av villkoren för avdrag för ränteutgift inte är uppfyllda, ska den skattskyldige kontrollera detta. Är villkoren inte uppfyllda ska avdrag för ränteutgift inte begäras i deklarationen. När det gäller ränteutgifter på lån som finansierar förvärv av fordon, skepp eller luftfartyg krävs t.ex. att objektet är registrerat och att den som begär avdrag, eller en medlåntagare, är registrerad som ägare i registret för att ränteutgiften ska få dras av (se avsnitt 5.5). Är objektet inte registrerat är det alltså den skattskyldiges ansvar att rätta den inlämnade kontrolluppgiften och inte begära avdrag.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 18 kap. 1 och 3 §§ SFL.

6.2 Kontrolluppgift under avtrappningsperioden

Regeringens förslag: Under år 2025 ska kontrolluppgift lämnas om ränteutgifter. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta. Om kontrolluppgiften avser en ränteutgift som enligt inkomstskattelagen berättigar till fullt avdrag ska det framgå av kontrolluppgiften.

Från och med år 2026 ska i kontrolluppgiften återigen uppgift endast lämnas om mottagen ränta.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens. Enligt promemorians förslag får färre ränteutgifter dras av vilket innebär att det är färre kontrolluppgifter som ska särskiljas under avtrappningsperioden i promemorians förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Uppgift om typ av ränteutgift behövs under övergångsperioden

Möjligheten till avdrag för ränteutgifter som inte avser vissa typer av lån ska enligt förslaget trappas av under en tvåårsperiod. Under avtrappningsperioden kommer samtliga ränteutgifter fortsatt att få dras av, om än i olika omfattning. Den generella skyldigheten att lämna kontrolluppgift om ränteutgifter i 18 kap. 1 § SFL bör därför fortsatt gälla under avtrappningsperioden.

Under avtrappningsperioden kommer vissa ränteutgifter få dras av i sin helhet medan andra ränteutgifter endast kommer få dras av till viss del. För att Skatteverket ska få ett korrekt underlag under denna period behöver myndigheten därför, utöver uppgift om mottagen ränta, också få uppgift om vad för typ av ränteutgift kontrolluppgiften avser. De kontrolluppgiftsskyldiga kommer under denna period därför att behöva lämna ytterligare uppgifter utöver de uppgifter som lämnas i dag.

Ränteutgifter som berättigar till fullt avdrag ska särskiljas i kontrolluppgiften

Det kan ställas krav på att det för samtliga ränteutgifter också ska lämnas uppgift om vilken typ av lån ränteutgiften avser. En sådan lösning skulle innebära en ökad administration för samtliga uppgiftslämnare. När begränsningen av avdragsrätten för ränteutgifter är helt genomförd ska kontrolluppgift endast lämnas av de som tar emot räntor hänförliga till lån med vissa säkerheter samt vissa belopp som behandlas som ränta. Övriga aktörer som i dag är skyldiga att lämna kontrolluppgift om ränteutgifter kommer inte längre att omfattas av kontrolluppgiftsskyldigheten. Det framstår därför som lämpligt att utforma den kontrolluppgiftsskyldighet som ska gälla under avtrappningsperioden på så sätt att den administrativa bördan för de aktörer vars kontrolluppgiftsskyldighet kommer att upphöra minimeras så långt som möjligt. Ett sätt att uppnå detta är att låta kontrolluppgiftsskyldigheten så som den ser ut i dagsläget kvarstå för de ränteutgifter där avdragsrätten ska fasas ut och att de ränteutgifter som berättigar till fullt avdrag särskiljs i kontrolluppgifterna. Denna lösning innebär att Skatteverket, om inte annat anges, kan utgå från att kontrolluppgiften avser en ränteutgift som ingår i avtrappningen och alltså endast berättigar till ett delvist avdrag.

Bestämmelsen i 18 kap. 5 § SFL om kontrolluppgiftens innehåll bör under år 2025 därför kompletteras på så sätt att om kontrolluppgiften avser en ränteutgift som enligt inkomstskattelagen berättigar till fullt avdrag ska det framgå av kontrolluppgiften. Från och med år 2026 ska i kontrolluppgiften återigen uppgift endast lämnas om mottagen ränta.

Personuppgiftsbehandling

Kontrolluppgift i inkomstslaget kapital lämnas för identifierade fysiska personer. Varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person utgör en personuppgift, se artikel 4.1 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/697 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv

95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. Ytterligare personuppgifter kommer i vissa fall alltså att behöva behandlas både av uppgiftslämnarna och av Skatteverket under övergångsperioden. Förslaget innebär att det under övergångsperioden ska framgå av de kontrolluppgifter som avser en ränteutgift som berättigar till fullt avdrag att det är fråga om en sådan ränteutgift. Om detta ska ske genom att den specifika lånetypen som räntan avser anges eller om uppgiftslämnaren endast behöver ange att det är fråga om en sådan ränteutgift som berättigar till fullt avdrag är upp till Skatteverket, som fastställer de formulär som används för att lämna kontrolluppgifter (se 38 kap. 1 § 1 SFL). Uppgifterna som samlas in ska inte vara för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (jfr artikel 5.1 c i EU:s dataskyddsförordning).

Det kommer att finnas en rättslig grund för behandlingen som är fastställd i nationell rätt. För uppgiftslämnarna är det fråga om att behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse (dvs. att lämna kontrolluppgift), jfr artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning. För personuppgiftsbehandlingen hos Skatteverket är den rättsliga grunden i första hand artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning, dvs. att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Grunden för och syftet med behandlingen kommer att vara fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning, genom förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen och förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen. Uppgiften att ränteutgiften avser lån med en viss säkerhet behandlas redan av uppgiftslämnarna inom ramen för deras verksamhet och kan inte i sig anses särskilt integritetskänslig. Uppgiften är nödvändig för att Skatteverket korrekt ska kunna hantera avdragen för ränteutgifter vid beskattningen och det finns stöd i myndighetens registerförfattningar för att hantera uppgiften. Mot denna bakgrund bedöms den under avtrappningsperioden utökade personuppgiftsbehandlingen vara proportionerlig och förenlig med såväl EU:s dataskyddsförordning som nationella kompletterande bestämmelser.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 18 kap. 5 § SFL.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna ändringarna i inkomstskattelagen ska träda i kraft den 1 januari 2025 och tillämpas på ränteutgifter som betalas efter den 31 december 2024. Rätten till avdrag för ränteutgifter ska trappas av på två år. Det innebär att avdrag för beskattningsåret 2025 får göras med 50 procent av ränteutgifter på lån utan säkerhet i

bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, och som inte har lämnats av en pantbank.

Bestämmelsen att det i kontrolluppgift om ränteutgift ska framgå om den avser en ränteutgift som enligt inkomstskattelagen berättigar till fullt avdrag ska träda i kraft den 1 januari 2025 och tillämpas på uppgifter som avser kalenderåret 2025. Övriga ändringar i skatteförfarandelagen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Finansinspektionen*, *Svensk Inkasso* och *Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (BUS)*, anser att förslaget bara ska gälla lån som tas efter det att lagändringen trätt i kraft, alternativt att avtrappningen sker under en längre tidsperiod. Finansinspektionen påpekar att räntekostnaderna för en befintlig kredit kommer att öka betydligt för den enskilda låntagaren, vilket kan försvåra läget ytterligare för redan högt skuldsatta hushåll. *Aktiespararna* vill se en längre avtrappningsperiod och att endast krediter efter ikraftträdandet omfattas. *Konjunkturinstitutet* anser att avtrappningen bör gälla ränteutgifter på vissa lån som tecknas efter ett visst datum, snarare än alla ränteutgifter efter ett visst datum. Även *Företagarna*, *Konsumentverket*, *Kronofogdemyndigheten* och *Riksbanken* anser att det bör övervägas en längre avtrappningsperiod. Företagarna föreslår en avtrappningsperiod på åtminstone tre år för att ge möjlighet för befintliga låntagare att lägga om sina lån och anpassa sin ekonomi. Kronofogdemyndigheten skulle vilja se en successiv avtrappning under fem år för att minska betalningsproblemen för dem som har befintliga lån och därmed i förlängningen överskuldssättningen. Riksbanken påpekar att de flesta blancolån har en längre löptid än två år och att många låntagare kan ha räknat med att få ta del av ränteavdraget under hela löptiden. Riksbanken anser därför att avtrappningsperioden bör vara längre än två år. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* efterfrågar ytterligare analys om för- och nackdelar med olika längd på avtrappningsperioder eftersom en längre period minskar risken för betalningsproblem. *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, och *UC* anser att ikraftträdandet bör skjutas fram så att mer tid ges att lägga om lån. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* ställer sig frågande till behovet av en avtrappningsordning och anser, liksom bl.a. *UC*, att omställningstiden för uppgiftslämnarna inför ikraftträdandet är för kort. *Svensk Inkasso* ställer frågan om förslaget innebär retroaktiv skattelagstiftning.

Skälen för regeringens förslag: Den generella ränteavdragsrätten är väl etablerad i svensk skatterätt och med hänsyn till att individer har inrättat sin privatekonomi efter detta bör förslaget införas stegvis. Förslaget väntas leda till att efterfrågan på konsumtionslån utan de säkerheter som föreslås i denna proposition minskar eftersom det blir dyrare att ta sådana lån. Att konsumenter påverkas att välja bort de dyrare lånen väntas på sikt leda till att färre låntagare får betalningsproblem, vilket stärker både konsumentskyddet och den finansiella stabiliteten. Regeringen anser därför att det är angeläget att förslaget inom en snar tid får de uppskattade positiva effekterna på överskuldssättningen och den finansiella stabiliteten. När det gäller längden på avtrappningsperioden

bedömer regeringen, i motsats till bl.a. *Finansinspektionen*, *Kronofogdemyndigheten* och *Riksbanken*, att två år är en lämplig längd. De som har låneutrymme på sin bostad kan lägga om lån utan säkerhet till lån med säkerhet i bostaden, mot en viss kostnad om nya pantbrev måste tas ut. De som inte har en sådan möjlighet ges viss tid att t.ex. betala av lån som efter två år inte kommer att medföra avdragsrätt för räntorna. Regeringen delar heller inte vad bl.a. *Aktiespararna*, *BUS* och *Konjunkturinstitutet* anför om att förslaget bara ska gälla lån som lämnas efter ikraftträdandet eller ett visst datum eftersom det skulle riskera att driva upp antalet konsumtionslån utan säkerhet innan respektive tidpunkt.

Svensk Inkasso anser att problematiken med retroaktiv skattelagstiftning bör beaktas i sammanhanget, eftersom retroaktiva lagar strider mot principen att en skattebetalare bör kunna förutse konsekvenserna av sina handlingar. Förbudet mot retroaktiv skattelagstiftning i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen innebär att skatt inte får tas ut i vidare mån än som följer av föreskrifter som gällde när den omständighet inträffade som utlöste skattskyldigheten. Att ta upp lån är inte en beskattningsutlösande händelse, utan det är i detta fall den räntebetalning som före ikraftträdandet får dras av och efter ikraftträdandet inte får dras av. Det är därmed inte fråga om retroaktiv skattelagstiftning.

Sammanfattningsvis bör de föreslagna ändringarna i inkomstskattelagen träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2025. De ska tillämpas på ränteutgifter som betalas efter den 31 december 2024. För beskattningsåret 2025 ska ränteutgifter på sådana lån som inte är förenade med vissa säkerheter dras av med 50 procent. För beskattningsåret 2026 och kommande år ska dessa räntor inte alls dras av.

Under avtrappningsperioden ska kontrolluppgift lämnas om samtliga ränteutgifter men om kontrolluppgiften avser en ränteutgift som enligt inkomstskattelagen berättigar till fullt avdrag ska det framgå av kontrolluppgiften. Den föreslagna ändringen i 18 kap. 5 § SFL som ska gälla under avtrappningsperioden ska därför träda i kraft den 1 januari 2025 och upphöra att gälla den 31 december 2025. Denna lydelse ska alltså tillämpas på kontrolluppgifter som avser kalenderåret 2025. Kontrolluppgifter avseende kalenderåret 2025 ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari 2026 (24 kap. 1 § SFL). Övriga bestämmelser i skatteförfarandelagen ska träda i kraft när den begränsade avdragsrätten får fullt genomslag, dvs. den 1 januari 2026. Kontrolluppgifter för kalenderåret 2026 ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari 2027. *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* uppger, liksom UC, att det föreslagna ikraftträdandet ger för kort tid för att genomföra nödvändig systemutveckling m.m. Regeringen bedömer att tiden för att anpassa systemen hos Skatteverket och uppgiftslämnare är tillräcklig.

8 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av

förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning (förordningen upphävdes den 6 maj 2024 och har ersatts med förordningen [2024:183] om konsekvensutredningar).

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skatte- och avgiftsreglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt och för att bedöma andra effekter än de offentligfinansiella effekterna kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen. Makroekonomiska effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler beaktas tillsammans med andra finanspolitiska åtgärder i regeringens prognoser. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer.

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven om konsekvensutredning vid regelgivning. Det handlar bl.a. om att redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget är bristfällig och därmed att beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd brister i kvalitet, att de övervägda alternativen inte ger en tillräckligt bred och djup förståelse av förslaget och att de administrativa kostnaderna, som kan skilja sig åt mycket mellan olika företag, inte närmare förklaras och exemplifieras. Regelrådets uppfattning är att kostnadsbilden av förslaget är oklar och att mindre företag kan komma att påverkas särskilt hårt. Det kan heller inte uteslutas att påverkan på konkurrensförhållandena kan komma att bli större än vad som anges i konsekvensutredningen. Regeringen har kompletterat redovisningen i de delar som *Regelrådet* inte funnit tillräckliga.

8.1 Syfte och alternativa lösningar

Den generella avdragsrätten för ränteutgifter för fysiska personer sänker hushållens kostnader för alla typer av lån, även för lån till konsumtion. Marknaden för konsumtionslån, både med och utan säkerhet, har vuxit snabbt de senaste åren. I kronor räknat består den största delen av lånen till konsumtion av s.k. blacolån, dvs. lån utan säkerhet. Finansinspektionen har konstaterat att ökningen kan bero på flera faktorer, däribland god ekonomisk utveckling, ökade löner, stigande priser på konsumtionsvaror samt en större befolkning (Svenska konsumtionslån 2022 s. 6). Samtidigt som hushållens konsumtionslån har ökat har skulder hos inkassoföretagen och Kronofogdemyndigheten ökat ännu mer.

Ökningen av konsumtionslånen, framför allt av blacolån med hög ränta, medför ökade risker för att låntagare ska få betalningsproblem. En högre nivå på skuldsättningen innebär ökade risker för såväl den enskilde som för samhällsekonomin i stort. Enligt regeringen är det viktigt att motverka den pågående utvecklingen mot en mer riskfylld skuldsättning eftersom överskuldssättning är ett allvarligt problem.

Förslaget innebär att avdrag inte längre får göras för ränteutgifter på lån som inte är förenade med vissa särskilt angivna säkerheter.

Konjunkturinstitutet anser att det bör beaktas om inte andra åtgärder är mer lämpliga än ett slopat ränteavdrag för att komma åt grundproblemet med överskuldssättning och att regeringen bör invänta beredningen av betänkandet från utredningen om översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder (dir. 2023:53). Även *Svenska Bankföreningen* och *Svensk Värdepappersmarknad* anser att syftet med förslaget bättre kan uppnås genom andra åtgärder. *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, anför att det hade varit mer konsekvent att sänka kapitalinkomstskattesatsen och ränteavdragen generellt i samma utsträckning för att adressera överskuldssättningen.

Andra förslag som syftar till att minska överskuldssättningen i samhället bereds inom Regeringskansliet. Som framhålls ovan är det viktigt att motverka den pågående utvecklingen mot en mer riskfylld skuldsättning. Regeringen anser att det förhållande att överskuldssättning kan motverkas på flera olika sätt inte bör utesluta att åtgärder med detta syfte också genomförs vid beskattningen. Någon anledning att avvakta med förslagen i denna proposition finns alltså inte.

För att uppnå syftet med förslaget anser regeringen att detta bör gälla generellt, för alla låntagare och för samtliga avgränsade krediter. Det är därför inte aktuellt att, som *UC* och *Svensk Inkasso* föreslår, undanta vissa grupper eller vissa nivåer på skuldsättning från förslaget.

Det finns flera alternativ vid utformningen av en begränsning av avdragsrätten för ränta vid beskattningen. Den mest ingripande åtgärden skulle vara att helt slopa avdragsrätten för ränta. Det skulle dock vara en oprecis åtgärd sett till syftet att minska den riskfyllda överskuldssättningen och det skulle också riskera att få långtgående konsekvenser för hushållen och svensk ekonomi.

Ett alternativ skulle kunna vara att begränsa avdragsrätten på lån till konsumtion, dvs. att avdragsrätten skulle vara beroende av hur de lånade medlen används. Eftersom pengar är utbytbara och omärkta skulle dock en sådan begränsning enkelt kunna kringgås. Den som har tillgångar, t.ex. aktier, kan sälja aktierna i syfte att konsumera och därefter låna med avdragsrätt för att köpa tillbaka samma aktier.

Ett annat alternativ skulle vara att avskaffa avdragsrätten för samtliga ränteutgifter kopplade till lån som saknar säkerhet. Med hänsyn till att det är viktigt att säkerhetens värde uppgår till eller överstiger skulden och att säkerheten går att värdera tillförlitligt skulle en sådan generell åtgärd inte vara tillräckligt robust mot kringgåenden. Det skulle vara allt för enkelt att till ett lån knyta en säkerhet med ringa eller obefintligt värde som inte kan verifieras.

Regeringen har därför stannat för att avdragsrätten för ränteutgifter bör begränsas till lån med vissa angivna säkerheter. Avdrag medges bara när säkerheten utgörs av bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller när lånet lämnas av en pantbank.

Förslaget innebär att avdragsrätten trappas av under två år. Ett alternativ kan vara att slopa avdragsrätten direkt i stället för att ha en avtrappning av avdragets storlek. En sådan utformning skulle dock påverka dem som berörs av förslaget negativt snabbare och inte ge samma tidsmässiga utrymme till omställning som en avtrappning av avdraget innebär.

Om inte regleringen skulle komma till stånd uteblir de effekter som beskrivs i denna konsekvensanalys. Då hålls hushållens kostnader för

riskfyllda lån fortsatt nere med hjälp av offentliga medel, och risken för fortsatt privat skulduppbyggnad och i förlängningen betalningsproblem i hushållssektorn kvarstår.

Utöver vad som anges under avsnitt 7 om tidpunkt för ikraftträdande- och övergångsregler bedöms det inte behöva tas någon ytterligare särskild hänsyn vad gäller tidpunkten för förslaget ikraftträdande.

8.2 Offentligfinansiella effekter

Uppgifter om hushållens lån i den officiella statistiken

Den officiella statistiken över hushållens skulder sammanställs varje månad av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Riksbanken, i den s.k. finansmarknadsstatistiken. I finansmarknadsstatistiken finns uppgifter om utlåning från drygt 150 svenska monetära finansinstitut, vilket i huvudsak omfattar banker, bostadsinstitut och finansbolag. Uppgifterna som ligger till grund för de offentligfinansiella beräkningarna gäller hushållens lånevolymer och räntenivåer i juni 2024.

I finansmarknadsstatistiken görs en uppdelning av hushållens lån i tre olika låntagarkategorier: företagarkategori, hushållens icke-vinstdrivande organisationer och övriga hushåll. Företagarkategori avser hushåll vars största inkomst härrör från rörelse med eller utan anställda. I denna promemoria antas endast övriga hushåll påverkas direkt av förslaget om avtrappat ränteavdrag och begreppet hushåll används därför synonymt med SCB:s definition av *övriga hushåll*.

Statistik över lånens ändamål samlas inte in av SCB. I stället används lånens säkerhet som en uppskattning av ändamålet. SCB definierar tre huvudgrupper av lån.

- *Konsumtionskrediter* avser i detta sammanhang alla finansinstituts utlåning till privatpersoner där lånet saknar säkerhet (blancokrediter) eller där säkerheten är *övrig borgen* (en beloppsmässigt liten post som inkluderar lån garanterade av andra än stat och kommun). I denna kategori ingår även lån utan säkerhet som användes för att finansiera bostadsköp, dvs. blancolån som har tagits för att finansiera lån över bolånetaket, eller som har tagits för att undvika amorteringskravet.
- *Bostadslån* omfattar finansinstituts utlåning mot säkerhet i småhus, bostadsrätter och ägarlägenheter.
- *Lån med övriga ändamål* avser finansinstituts utlåning till hushåll mot annan säkerhet. I denna kategori ingår exempelvis lån med fordon, båtar och andra objekt som säkerhet. Även lån med finansiella instrument som säkerhet ingår i denna kategori.

Förslaget om ett avskaffat ränteavdrag för vissa lån kommer med denna indelning påverka kategori 1 konsumtionskrediter. Ränteutgifter för hushållens olika typer av lån redovisas inte i den officiella statistiken. För att beräkna de offentligfinansiella effekterna av förslaget används uppgifter om hushållens lånevolymer multiplicerat med genomsnittliga räntesatser för utestående lån. Eftersom lån från konsumentkreditinstitut

inte är inkluderade i finansmarknadsstatistiken, kompletteras beräkningsunderlaget med uppgifter om detta från Finansinspektionen.

Offentligfinansiella beräkningar

Förslaget om ett avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som lämnas av en pantbank, beräknas leda till en förstärkning av de offentliga finanserna med 4,34 miljarder kronor år 2025. När förslaget är helt infasat 2026 beräknas det innebära en förstärkning med ytterligare 4,34 miljarder kronor, dvs. totalt 8,68 miljarder kronor. Beräkningen är justerad jämfört med det remitterade förslaget med anledning av att lån med säkerhet i värdepapper fortsatt har avdragsrätt för räntor. *ESV* anför att effektberäkningen måste ses som osäker och hade gärna sett en utförligare analys av intäktförstärkningens räntekänslighet. Regeringen håller med om att effektberäkningen är osäker. Underlaget för beräkningarna är delvis bristfälligt och uppskattningarna av de offentligfinansiella effekterna bygger på vissa förenklande antaganden, exempelvis gällande vilka underlag som omfattas av förslaget, vilka räntenivåer som gäller för de olika lånen och vilken möjlighet hushållen har att utnyttja avdraget. Att enbart göra en räntekänslighetsanalys tar inte hänsyn till hur konsumtionslånen utvecklas och kan ge en missvisande bild av räntans betydelse för den offentligfinansiella effekten.

Framskrivningen till 2025 har gjorts med hjälp av Riksbankens prognos för styrräntan och regeringens BNP-prognos.

Förslaget innebär att statens intäkter från kapitalskatt ökar och skattereduktioner för kapitalunderskott minskar. Med förslaget påverkas alla ränteutgifter som inte kan kopplas till lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller lån som lämnas av en pantbank. Den sammanlagda lånestocken för dessa lån uppskattas till ca 315 miljarder kronor. I detta belopp ingår förutom uppgifter om hushållens lån från SCB:s finansmarknadsstatistik, även uppgifter från Finansinspektionen om hushållens lån från konsumentkreditinstitut (på ca 6 miljarder kronor). Sammantaget beräknas lånestocken som påverkas av förslaget motsvara ca 7 procent av hushållens totala skulder. Som konstaterats ovan redovisas inte uppgifter om hushållens ränteutgifter i den officiella statistiken. Därför får uppskattningar göras med hjälp av genomsnittliga räntesatser för olika lånekategorier. Detta ger ränteutgifter på ca 30 miljarder kronor, vilket uppskattas motsvara ca 15 procent av hushållens totala ränteutgifter.

Tabell 1 Förslag om avtrappat ränteavdrag

Miljarder kronor, fasta priser och baser

	Bruttoeffekt 2025	Nettoeffekt 2025	Nettoeffekt 2026	Nettoeffekt 2027	Varaktig effekt
Offentligfinansiell effekt	4,34	4,34	8,68	8,68	8,68

Källa: SCB, Finansinspektionen och egna beräkningar.

Vid beaktande av beteendeförändringar blir den faktiska effekten på de offentliga finanserna sannolikt något lägre än den statiska beräkningen. Detta beror på att förslaget kan förväntas minska efterfrågan på lån som inte omfattas av ränteavdrag och öka efterfrågan på lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller lån som lämnas av en pantbank. Det är dock inte möjligt att uppskatta hur stor en sådan effekt kan förväntas bli.

8.3 Effekter för enskilda

Enligt gällande regler ska ränteutgifter dras av utan begränsning. Förslaget innebär att ränteutgifter på lån som inte är förenade med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller lämnas av en pantbank, inte längre ska dras av. Jämfört med gällande regelverk innebär förslaget därmed att vissa lån blir dyrare när den faktiska kostnaden för lånet blir högre.

Att trappa av eller helt slopa ränteavdraget leder till högre sammanlagda kostnader för vissa typer av lån, vilket kan förväntas minska efterfrågan på denna typ av lån. Det kan även innebära att färre lån utan säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som lämnas av en pantbank, beviljas eftersom det på marginalen blir färre individer som klarar kreditbedömningen för den högre lånekostnaden. Samtidigt kan efterfrågan på lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som lämnas av en pantbank, komma att öka något. Till viss del kan lån utan säkerhet ersättas av lån med säkerhet men på längre sikt är det troligt att den totala lånevolymen minskar, eller åtminstone växer långsammare, till följd av att färre lån utan säkerhet beviljas. Då kan både den privata skulduppbyggnaden för enskilda och risknivån i hushållssektorn minska. På kortare sikt kan förslaget emellertid innebära att fler låntagare får betalningsproblem med vissa befintliga lån utan säkerhet då kostnaden för dessa stiger. De låntagare som redan har betalningsproblem kan få det svårare att få ihop sin ekonomi när lånen blir dyrare. Till exempel påverkar förslaget räntor och dröjsmålsräntor på skulder till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Enligt uppgifter från Försäkringskassan för 2023 hade ca 66 600 personer ränteutgifter på skulder till Försäkringskassan på ca 57,3 miljoner kronor och ca 1 700 personer hade ränteutgifter på skulder till Pensionsmyndigheten på ca 2,4 miljoner kronor. Men eftersom det saknas detaljerad information om hur dessa och andra lån fördelar sig går det inte att avgöra och beskriva omfattningen av sådana effekter.

Svenska Bankföreningen och *Svensk Värdepappersmarknad* anser att regeringen bör göra en noggrann samordnad konsekvensanalys för detta förslag och för ett höjt bolånetak till 90 procent. Detta lagstiftningsprojekt behandlar dock inte en eventuell höjning av bolånetaket och konsekvenser av en sådan åtgärd omfattas därför inte av denna konsekvensanalys.

Ekonomistyrningsverket, *Finansbolagens förening*, *LO*, *Svensk Inkasso* och *UC* hade gärna sett en hänvisning till empiri som visar att en ökad räntekostnad leder till minskad benägenhet att ingå riskfyllda lån. Internationell forskning visar att högre räntor minskar sannolikheten att

individer tar konsumtionslån och att de som ändå lånar väljer ett lägre lånebelopp. De svenska låntagarna är en heterogen grupp och tar konsumtionslån av olika anledningar. Till exempel är det troligt att individer som tar lån som är högkostnads krediter (krediter med en effektiv ränta som minst uppgår till referensräntan, alltså Riksbankens styrränta avrundat uppåt till närmaste halva procentenhet, plus 30 procentenheter) är mindre räntekänsliga (eller kanske inte alls känsliga för räntenivån), men dessa krediter utgör ca 2 procent av konsumtionslånen som omfattas av förslaget. För de övriga konsumtionslånen är det rimligt att anta att det finns en viss nivå av priskänslighet hos hushållen. Även om nivån varierar innebär det att dyrare lån, allt annat lika, väntas leda till att efterfrågan på konsumtionslånen minskar. Följande räkneexempel, med priselasticitet från rapporten *Estimating interest rate elasticities in consumer credit* av Moritz Lucas (2017) på den tyska marknaden, illustrerar hur en individ väljer att låna ett lägre belopp.

Lånebelopp avser ett konsumtionslån på 100 000 kronor. Ränta utan avdrag är 9,7 procent, och med avdrag 7 procent (givet en skattereduktion på 27,66 procent). Räntehöjningen blir 38 procent, dvs. räntekostnaden stiger med 38 procent. Under antagandet att ränteavdraget avskaffas helt och priselasticiteten uppgår till -0,435 skulle individen minska sitt lånebelopp med 17 000 kronor. I stället för att låna 100 000 kronor väljer individen att låna 83 000 kronor.

Finansinspektionens kategorisering av konsumtionslån

Låntagare med konsumtionslån utan säkerhet är en heterogen grupp och lånen skiljer sig både vad gäller storlek, räntenivåer och löptider. Finansinspektionen gör sedan 2017 fördjupade analyser av nya konsumentkrediter i den årliga rapporten Svenska konsumtionslån. Rapporten som publicerades i december 2022 avser lån som togs under en tiodagarsperiod i maj 2021. Till skillnad från SCB:s definition av konsumtionskrediter ingår i Finansinspektionens definition av konsumtionslån även lån med säkerhet, s.k. objektslån, medan lån med övrig borgen inte ingår i undersökningen. Analyserna baseras i första hand på insamlade data från stickprovsundersökningar. I undersökningen från maj 2021 ingick ca 340 000 kredittagare och 36 kreditgivare. I undersökningen delas konsumtionslån in i sju olika underkategorier:

- *Blancolån* – krediter utan säkerhet med avtalad amortering, ränta och förfallodag. Sett till volym är det blancolånen som utgör den största andelen av de nya konsumtionskrediterna i Finansinspektionens undersökning, mer än hälften av det totala lånebeloppet. Det finns en stor spridning vad gäller storlek, räntenivå och löptid för olika blancolån. I kategorin ingår exempelvis både lån utan säkerhet som användes för att finansiera bostadsköp (dvs. lån som överstiger bolånetaket) och högkostnads krediter.
- *Objektslån* – liknar blancolånen men har en underliggande säkerhet, ofta i form av en bil eller en båt. Detta är den, volymmässigt, näst största kategorin i Finansinspektionens undersökning, ca 30 procent av alla konsumtionslån.

- *Delbetalningar* – krediter som upprättas vid köp av en specifik vara eller tjänst.
- *Kortkrediter* – utnyttjade belopp på beviljade kreditkortsutrymmen, s.k. limiter, som innebär en kostnad för kredittagaren.
- *Kontokrediter* – utnyttjade utrymmen på konton som konsumenten kan använda och som innebär en kostnad för kredittagaren.
- *Fakturor* – detta är den vanligaste typen av alla nya lån och utgör mer än 60 procent av alla nya konsumtionslån. Alla fakturor är emellertid inte att betrakta som lån, utan det är endast om fakturan blir kostnadsbärande (dvs. när fakturan inte betalas i tid och därför resulterar i dröjsmålsränta eller påminnelseavgifter) som fakturan jämföras med ett lån.
- *Konverterade delbetalningar* – delbetalningar som har sitt ursprung i en betalning, t.ex. en faktura.

Finansinspektionens undersökning inkluderar endast de lån som kategoriseras som konsumtionslån, och genomgången ovan ger därmed inte en heltäckande bild av de ränteutgifter som påverkas av ett avskaffat ränteavdrag. Förutom de lån som Finansinspektionen definierar som konsumtionslån kommer även andra typer av ränteutgifter, kopplade till exempelvis lån med olika typer av borgen som säkerhet, att påverkas av förslaget.

Utvecklingen av hushållens blancolån

Hushållens användning av större blancolån, dvs. lån över 250 000 kronor, ökade kraftigt mellan 2008 och 2018. Enligt Finansinspektionen hängde detta ihop med en stark konjunktur, låga räntor och kraftigt stigande bostadspriser. En förklaring till detta uppgavs vara bolånetaket som påverkar möjligheterna att belåna bostaden. Även amorteringskravet kan ha påverkat utvecklingen, eftersom en utökning av ett bolån påverkar det amorteringsgrundande lånebeloppet. För att undvika amorteringskravet kan vissa låntagare därför ha föredragit blancolån framför lån med säkerhet i bostad. Förutom som kontantinsats vid bostadsköp används stora blancolån ofta för att lösa in befintliga lån och krediter (Svenska konsumtionslån, 2022 s. 50).

Ekonomistyrningsverket efterfrågar analys om sambandet mellan blancolån och kontantinsats. Statistik över lånens ändamål samlas inte in av SCB men i en intervjuundersökning av Stockholms handelskammare 2021 så uppgav drygt tio procent av de låntagare som tagit blancolån att lånet primärt använts för att finansiera en kontantinsats till lägenhet. Det är därmed troligt att en del av hushållens blancolån har tagits i syfte att finansiera kontantinsatser men omfattningen är osäker.

Vad gäller lån som kategoriseras som högkostnadskrediter så infördes den 1 september 2018 nya bestämmelser i konsumentkreditlagen (2010:1846) med syfte att åstadkomma en mer ansvarsfull marknad för högkostnadskrediter. Bland annat infördes ett räntetak för högkostnadskrediter motsvarande referensräntan plus 40 procentenheter, samt ett kostnadstak som innebär att kostnaden för lånet inte får överstiga det lånade beloppet (19 a och 19 b §§). Vidare infördes även krav på att

informera kunden om att lånet är en högkostnadskredit (7 b §). Enligt en undersökning av Finansinspektionen har bestämmelserna lett till att högkostnadskrediter har minskat (Färre högkostnadskrediter efter nya regler, 2020).

Effekter av förslaget på låntagares betalningsförmåga

Det finns en betydande spridning vad gäller konsumtionslåntagares inkomstnivåer. Finansinspektionen visar i sin rapport Svenska konsumtionslån (2022) att låntagarna finns i alla inkomstintervall men att flest låntagare har en månadsinkomst mellan 25 000 och 35 000 kronor. Bland låntagare med en inkomst under 15 000 kronor i månaden är det vanligast med delbetalningar och bland låntagare med en inkomst över 45 000 kronor i månaden är det vanligast med objektslån. Utöver inkomst påverkas låntagares betalningsförmåga av flera andra faktorer, såsom den generella ränteutvecklingen och inflationsnivån. Kopplingen mellan ett avtrappat, och på sikt avskaffat, ränteavdrag och enskilda låntagares potentiella betalningsproblem är därför inte enkel att kartlägga på en generell nivå. Det är därför även svårt att uppskatta hur många och i vilken utsträckning låntagare kommer att få betalningsproblem till följd av förslaget. Finansinspektionen skriver vidare i rapporten att det inte är hög belåning i sig som gör låntagare ekonomiskt sårbara utan stora räntebetalningar och amorteringar som binder upp framtida inkomster. Med avtrappningen av ränteavdraget kommer räntebetalningarna att bli ännu högre för vissa befintliga lån utan säkerhet. Låntagare med lägre inkomster lånar ofta mindre belopp men lånet kan ha stor påverkan på deras hushållsekonomi om en stor del av inkomsten används till att betala räntor och amorteringar. Enligt Finansinspektionens analys Varför får vissa konsumtionslåntagare betalningsproblem (2021) är risken för betalningsproblem högre för lån som föregåtts av otillräckliga eller obefintliga kreditprövningar, lån under 5 000 kronor, lån med räntor över 20 procent samt lånekostnader på över 40 procent av årsinkomsten. Vidare konstateras att risken för betalningsproblem är större för yngre personer, personer med månadsinkomster under 20 000 kronor och personer med små ekonomiska marginaler.

Exempel på förslagets effekter för enskilda

Nedan följer två exempel som visar hur individer med olika typer av lån utan säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som lämnas av en pantbank, kan påverkas av förslaget. I beräkningarna antas ränteavdrag för dessa lån vara helt avtrappade.

Exempel 1

En individ tar ett lån (högkostnadskredit) på 2 000 kronor från ett konsumentkreditinstitut. Den nominella årsräntan uppgår till 39,5 procent. Med nuvarande avdragsregler blir räntan efter avdrag 27,7 procent vilket motsvarar en årlig räntekostnad på 553 kronor innan någon avbetalning är gjord. Utan ränteavdrag ökar räntekostnaden med 237 kronor till 790 kronor.

Ett par väljer att ta ett lån utan säkerhet för att delfinansiera kontantinsatsen vid sitt bostadsköp. Lånet uppgår till 500 000 kronor och ska betalas tillbaka på tio år. Räntan är 8 procent. Med nuvarande avdragsregler blir räntan efter avdrag 5,6 procent vilket motsvarar en årlig räntekostnad på 28 000 kronor innan någon avbetalning är gjord. Utan ränteavdrag ökar räntekostnaden med 12 000 kronor till 40 000 kronor.

Enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag

Enskilda näringsidkare ska dela upp sin ekonomi mellan det som hör till verksamheten och det som är privat. Lån som hör till verksamheten ska bokföras där och ränteutgifterna på sådana lån ska dras av i inkomstslaget näringsverksamhet. För lån som är privata ska ränteutgifterna dras av i inkomstslaget kapital. Beroende på individens marginalskatt i inkomstslaget näringsverksamhet kan det i det enskilda fallet vara förmånligt att dra av ränteutgifter i näringsverksamheten i stället för i inkomstslaget kapital. För att understödja förbudet mot att ta upp privata lån i verksamheten finns det regler om negativ räntefördelning som också motverkar en alltför hög skuldsättning i enskild näringsverksamhet.

Förslaget begränsar avdrag för räntor i inkomstslaget kapital men inte i näringsverksamhet. Som nämns i avsnitt 5.8 kan förslaget därmed öka incitamenten för enskilda näringsidkare att flytta ränteutgifter från inkomstslaget kapital till inkomstslaget näringsverksamhet. Bedömningen är dock att de motverkande regler som finns är tillräckliga för att hindra en sådan utveckling. Förslaget bör således inte få några effekter för enskilda näringsidkares verksamhet.

Motsvarande incitament att flytta privata skulder kan även uppkomma för fysiska personer som är delägare i handels- eller kommanditbolag. Eftersom det i dessa fall är fråga om att flytta skulder från en individ till ett bolag, och inte bara mellan inkomstslagen, och med beaktande av att ett handelsbolag har mer än en delägare bör det normalt vara svårare för en handelsbolagsdelägare än för en enskild näringsidkare att flytta skulderna. Om delägarna är närstående eller av annan anledning samarbetar kring förfarandet kan risken öka. Av samma skäl som för enskilda näringsidkare bör dock de motverkande regler som finns vara tillräckliga för att hindra en sådan utveckling.

8.4 Effekter för företag

Förslaget om avtrappat och, på sikt, avskaffat ränteavdrag för vissa lån rör privatpersoners ränteutgifter och påverkar därmed inte företag direkt. Dock kan förslaget förväntas leda till indirekta effekter för företag som tillhandahåller olika typer av lån. Förslaget påverkar också den administrativa bördan för företag. Denna effekt skiljer sig åt beroende på vilken typ av lån företagen tillhandahåller, och ser olika ut under och efter det att förslaget har fasats in. *Företagarna* anför att promemorian saknar konsekvensanalys vad avser förslagets effekt för företag och näringsliv, bortom de långivande företagen som direkt berörs. *NSD* anser att avskaffat

ränteavdrag påverkar företag genom att försvåra generationsskiften i bl.a. börsnoterade företag.

Eftersom förslaget gör vissa konsumtionslån dyrare kan efterfrågan för den typen av lån förväntas minska något. Detta påverkar i sin tur företag som erbjuder dessa lån negativt genom att, allt annat lika, deras utlåning minskar och därmed också intäkterna. Efterfrågan hos pantbanker och företag som erbjuder lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg kan i stället i viss utsträckning förväntas öka.

För att ett företag ska ha rätt att tillhandahålla krediter till konsumenter krävs tillstånd från Finansinspektionen. Baserat på uppgifter från Finansinspektionen bedöms det sammantaget röra sig om omkring 330 företag som, i olika omfattning, bedriver tillståndspliktig kreditgivning och kan komma att påverkas av förslaget om avtrappat ränteavdrag för vissa typer av lån. Baserat på vilken typ av tillstånd det handlar om kan kreditgivare delas in i följande kategorier:

Kreditinstitut, är en bank eller ett kreditmarknadsföretag. I april 2023 uppgick antalet kreditinstitut till 120 stycken.

Konsumentkreditinstitut bedriver kreditgivning till konsumenter. I gruppen konsumentkreditinstitut finns både företag som bedriver kreditgivning och kreditförmedling till konsumenter. I april 2023 fanns det totalt 74 företag i kategorin konsumentkreditinstitut.

Bostadskreditinstitut har tillstånd att bedriva viss verksamhet med bostadskrediter. Totalt fanns det i april 2023 19 bostadskreditinstitut.

Betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer har tillstånd att tillhandahålla betaltjänster. I april 2023 fanns det totalt 99 företag i denna kategori.

Institut för elektroniska pengar eller en registrerad utgivare av elektroniska pengar får också tillhandahålla betaltjänster. På samma sätt som för betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer får instituten med ett sådant tillstånd bevilja krediter till konsumenter. I april 2023 fanns det 6 sådana institut i Finansinspektionens register.

Värdepappersbolag med sidotillstånd att ge ut krediter får lämna sina kunder krediter för att kunden, genom värdepappersbolaget, ska kunna genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument. Den kreditgivning som avses är i första hand s.k. depåkrediter som kan utnyttjas för värdepappershandel. För sådan kreditgivning krävs ett särskilt tillstånd. I april 2023 hade 9 värdepappersbolag ett sådant sidotillstånd.

Sammantaget rör det sig alltså om omkring 330 företag som bedriver tillståndspliktig kreditgivning. Det är i första hand dessa företag som i olika utsträckning, och i olika riktningar, kan förväntas påverkas av förslaget om ett avtrappat ränteavdrag. Utöver dessa företag kan förslaget även i begränsad utsträckning komma att påverka företag som erbjuder kreditgivning som inte är tillståndspliktig, dvs. säljföretag som erbjuder konsumentkrediter inom handeln som ett underordnat led i affärsverksamheten, såsom kontokortskrediter, avbetalningsköp och fakturaköp. Endast i de fall krediterna omfattas av nominell ränta kommer kostnaderna för denna typ av lån att påverkas av förslaget. Effekterna för dessa företag kan förväntas vara begränsade.

Storleken på företagen som kan påverkas av förslaget varierar och inkluderar storbanker, nischbanker och säljfinansieringsbolag. Det är dock troligt att även om en s.k. nischbank kan anses vara liten vad gäller

omsättning eller antal anställda i förhållande till storbankerna så rör det sig om relativt stora företag sett till gängse definitioner. Av det skälet, och det faktum att det krävs tillstånd från Finansinspektionen för att tillhandahålla konsumentkrediter som huvudsaklig affärsverksamhet, samt att det främst rör sig om indirekta effekter för företagen bedöms det heller inte som nödvändigt att ta någon särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

Förslaget bedöms inte ha några effekter på konkurrensen mellan de pantbanker och kreditinstitut som enbart erbjuder krediter utan säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg. Däremot uppstår det en konkurrensfördel för de företag som erbjuder lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg. Dessa företag kan i viss utsträckning förväntas anpassa sitt utbud genom att utlåningen styrs över mot lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg. För konsumentkreditinstitut som med gällande regler erbjuder lån till höga avgifter men med låg (eller ingen) nominell ränta kan effekterna av förslaget förväntas bli mindre påtagliga, eftersom ränteavdrag endast medges för den nominella räntan. *Konkurrensverket* bedömer att förslaget har en svagt negativ eller ingen effekt på konkurrensen i stort. Dock anför *Konkurrensverket* att effekten på konkurrensen vad gäller värdepapperslån inte är försumbar eftersom denna kreditgrupp kan komma att byta ut sina värdepapperslån till lån med säkerhet och fortsatt avdragsrätt och då gynna institut som erbjuder sådana lån. *NSD* anser att avskaffat ränteavdrag påverkar företag genom att försvåra generationsskiften i bl.a. börsnoterade företag. Regeringen föreslår i denna proposition, till skillnad mot promemorian, att ränta på lån med värdepapper som säkerhet även fortsättningsvis ska få dras av. Bedömningen är därmed att de negativa effekter som *Konkurrensverket* och *NSD* befarar inte kommer att uppkomma.

Svenska Bankföreningen och *Svensk Värdepappersmarknad* bedömer att den administrativa bördan av förslaget kommer att bli hög. Det kommer enligt föreningarna att krävas omfattande systemanpassningar för att separera olika typer av ränteutgifter utifrån vilken säkerhet som ställs. Under utfasningstiden krävs det särskilda justeringar. *Företagarna* anför att promemorian saknar konsekvensanalys vad avser förslagets effekt för företag och näringsliv, bortom de långivande företagen som direkt berörs. Som regeringen tidigare har nämnt kan förslaget komma att innebära tillfälliga kostnader för vissa företag, i form av systemutveckling, informationsinsatser och ytterligare kontrolluppgiftslämning under en övergångsperiod. De tillfälliga kostnaderna är svåra att beräkna, dels eftersom förslaget kan komma att påverka företagen som är verksamma inom området på olika sätt, dels för att det finns en osäkerhet kring hur företagen kommer hantera avtrappningsperioden. Under avtrappningsperioden, 2025, då ränteavdrag för vissa lån är reducerade till hälften, kommer pantbanker och de företag som erbjuder lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg att behöva särredovisa detta i kontrolluppgiften. Detta innebär sannolikt tillfälliga öknings av kostnader i form av förändringar i befintliga system. För övriga företag, som inte erbjuder lån med sådana säkerheter, sker ingen förändring i redovisningen under avtrappningsperioden. För dessa företag kommer den administrativa bördan efter det att förslaget har fasats in att minska,

eftersom ränteuppgifter som inte får dras av inte längre behöver redovisas i kontrolluppgifter.

Beroende på hur företagens verksamhet är strukturerad, dvs. vilken typ, eller typer, av kreditgivning som bedrivs och hur de interna administrativa systemen är utformade, samt storleken på företagen, kan de administrativa kostnaderna skilja sig mycket åt mellan olika företag. Underlag saknas för att göra en tillförlitlig uppskattning av förändringen av företagens administrativa kostnader under avtrappningsperioden. Regeringen bedömer dock att en eventuell ökning av de administrativa kostnaderna inte blir högre än att de kan hanteras. Det gäller särskilt med beaktande av att de stora flertalet företag som berörs är sådana som redan i dag tar emot räntebetalningar från privatpersoner och lämnar kontrolluppgifter om detta.

Utöver dessa effekter på den administrativa bördan och de möjliga indirekta effekter som uppstår bedöms inte förslaget medföra några andra kostnader för företagen eller förändringar i deras verksamheter och inte heller direkt påverka företagen i andra avseenden.

8.5 Konsumtionslånens fördelning mellan inkomstgrupper och mellan kvinnor och män

Detaljerad information om individers ränteutgifter för olika typer av lån är inte tillgänglig i den officiella statistiken. *Jämställhetsmyndigheten* anser att förslagen i promemorian kan få negativa konsekvenser på den ekonomiska jämställdheten. I följande stycken redovisas hur vissa konsumtionslån är fördelade i befolkningen, efter inkomstgrupp samt fördelat på kvinnor och män. Redovisningen bygger på data från Finansinspektionens konsumtionslåneundersökning (KLU) som ligger till grund för rapporten Svenska konsumtionslån (2022). Undersökningen innefattar alla nya lån som tagits av individer under perioden 13–22 maj 2021, vilket ger ett stickprov på sammanlagt ca 340 000 individer. Drygt 60 procent av lånen avser fakturor och över 20 procent avser konverterade delbetalningar. I volym utgörs över 50 procent av lånen av blancolån. Bland konsumtionslån inkluderas blancolån, delbetalningar, fakturor, konverterade betalningar, kortkrediter och kontokrediter, i de fall ränta tas ut. Redovisningen har begränsats till nya lån, vilket exkluderar lån som tas för att samla befintliga krediter.

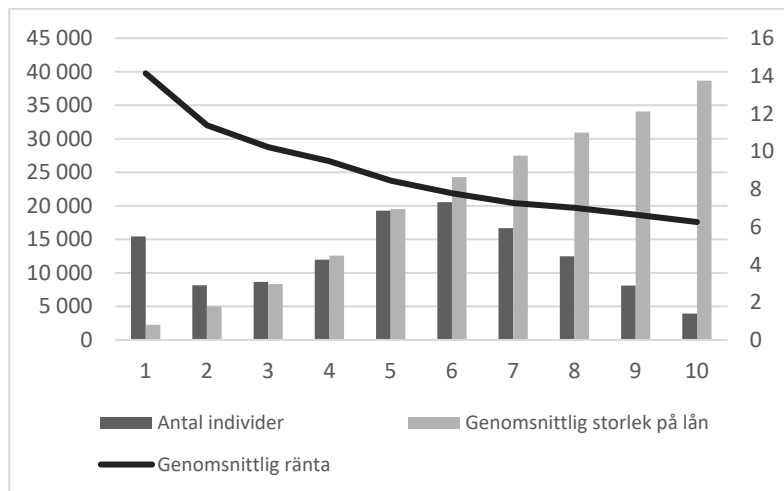
Konsumtionslånens fördelning mellan inkomstgrupper

I figur 1 redovisas antalet individer som tog lån, den genomsnittliga storleken på lånen och den genomsnittliga räntan, uppdelat i inkomstgrupper. I den första inkomstgruppen ingår den tiondel av individerna, 18 år eller äldre, med lägst bruttoinkomst. I den tionde inkomstgruppen ingår den tiondel med högst bruttoinkomst. Gränsvärdena för indelning i deciler har tagits fram med hjälp av SCB:s mikrosimuleringsmodell Fasit (2021) och har sedan matchats med uppgifter om inkomstgruppstillhörighet i Finansinspektionens KLU (2022). Redovisningen sker på individnivå. Jämfört med redovisningen i

Förekomsten av konsumtionslån var vanligare i den första och i de mellersta inkomstgrupperna, relativt de övriga grupperna. Bland dem som tog lån var den genomsnittliga storleken på lånen större ju högre inkomst låntagaren hade. Samtidigt var den genomsnittliga räntan lägre ju högre inkomsten var.

I de mellersta inkomstgrupperna var det relativt vanligt med blancolån, vilka har lägst genomsnittlig ränta av samtliga konsumtionslånetyper. I den första inkomstgruppen var det i stället relativt vanligt med fakturor och kontokrediter, vilka har bland de högsta räntorna. Den vanligaste lånetypen i de flesta inkomstgrupperna var konverterade delbetalningar, vilka också har hög ränta. Lånebeloppen i kategorin konverterade delbetalningar är dock små jämfört med blancolånebeloppen. Det innebär att den höga räntan får mindre genomslag på genomsnittsräntan i de högre inkomstgrupperna, då stora blancolån var vanligare i dessa grupper.

Figur 1: Antalet individer per inkomstgrupp som tagit konsumtionslån under perioden 13–22 maj 2021, den genomsnittliga storleken på lånen och den genomsnittliga räntan

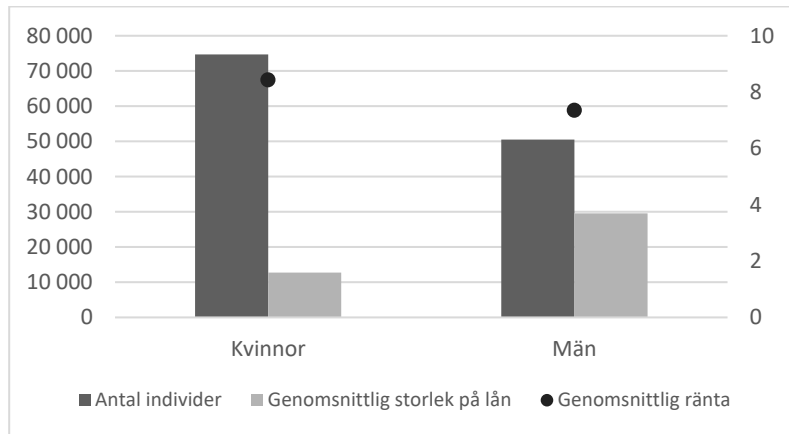
Anm.: Antalet individer och genomsnittligt lånebelopp på den vänstra y-axeln. Den genomsnittliga räntan, viktad efter lånebeloppets storlek på den högra y-axeln.

Källa: Finansinspektionen (KLU 2022) och Statistiska centralbyrån (Mstar 2021).

Konsumtionslånenas fördelning mellan kvinnor och män

I figur 2 redovisas antalet kvinnor och män, 18 år eller äldre, som tog konsumtionslån, den genomsnittliga storleken på lånen och den genomsnittliga räntan. Fler kvinnor än män tog konsumtionslån under undersökningsperioden. Lånebeloppen för kvinnor var i genomsnitt mindre och räntan något högre. För samtliga lånetyper, förutom blancolån, var fler låntagare kvinnor än män.

Figur 2: Antal kvinnor respektive män som tagit konsumtionslån under perioden 13–22 maj 2021, den genomsnittliga storleken på lånen och den genomsnittliga räntan

Anm.: Antalet individer och genomsnittligt lånebelopp på den vänstra y-axeln. Den genomsnittliga räntan, viktad efter lånebeloppets storlek på den högra y-axeln.

Källa: Finansinspektionen (KLU 2022).

8.6 Effekter för myndigheter, de allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket kommer att behöva ändra informationsmaterial till följd av förslaget, vilket kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Förslaget om ett utökad informationslämnande i kontrolluppgift under övergångsperioden innebär att Skatteverket behöver genomföra anpassningar av it-system och formulär. När förslaget är helt genomfört kan antalet kontrolluppgifter om ränteutgifter som lämnas till myndigheten antas minska. Tillkommande kostnader med anledning av förslaget ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Kronofogdemyndigheten uppskattar att förslaget kommer att leda till fler ärenden avseende betalningsföreläggande och verkställighet under åren 2025–2031. Den sammanlagda kostnaden uppskattas till totalt 42 miljoner kronor. Samtidigt kommer inflödet av dessa typer av ärenden att minska på längre sikt till följd av det slopade ränteavdraget på nya lån och krediter. Eventuella tillkommande kostnader för Kronofogdemyndigheten ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen bedöms medföra en marginell ökning av antalet mål i de allmänna domstolarna. Förslagen bedöms inte medföra någon ökning av antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Eventuella tillkommande kostnader ska hanteras inom Sveriges Domstolars befintliga ekonomiska ramar.

Som anges i avsnitt 5.7 och 8.3 innebär förslaget att vissa räntor som betalas till t.ex. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten inte längre kommer att få dras av i inkomstslaget kapital. Eftersom kontrolluppgift

bara ska lämnas om räntor som får dras av innebär detta att myndigheterna i fråga inte längre kommer att vara skyldig att lämna kontrolluppgifter. Prop. 2024/25:26

8.7 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

8.8 Övriga effekter

På grund av att det saknas tillräckligt detaljerad statistik är det svårt att bedöma förslagets effekter på den ekonomiska jämställdheten. Det kan inte uteslutas att vissa negativa effekter kan uppkomma.

Förslaget förväntas inte ha några direkta effekter för kommuner och regioner eller några långsiktiga effekter på sysselsättningen. Förslaget bedöms inte få några effekter för miljön eller betydande effekter i övrigt.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

42 kap.

1 § Ränteinkomster, utdelningar, inkomster vid uthyrning av privatbostäder och alla andra inkomster på grund av innehav av tillgångar samt kapitalvinster ska tas upp som intäkt, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 8 kap.

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 9 eller 60 kap. *Kapitalförluster* ska dras av även om de inte är sådana utgifter.

I paragrafen finns grundläggande regler om vad som ska tas upp och dras av i inkomstslaget kapital.

I *andra stycket* anges huvudregeln när det gäller avdrag i inkomstslaget kapital: utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 9 eller 60 kap. Ändringen innebär att ränteutgifter inte längre är utgifter som får dras av utan begränsning. Begränsningen av avdragsrätten för räntor framgår av 6 a–6 g §§.

De särskilda begränsningar som finns i nuvarande andra och tredje styckena angående begränsat skattskyldigas avdragsrätt för ränteutgifter förs över till 6 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 5.7.

Avdrag för ränteutgifter

6 a § *Ränteutgifter ska dras av bara i den utsträckning som följer av 6 b–6 g och 8 §§.*

Begränsat skattskyldiga ska dra av ränteutgifterna bara om dessa är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Begränsat skattskyldiga som avses i 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 ska dock även dra av ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster, om

- ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemlandet,*
- den skattskyldige är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),*
- den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, och*
- ränteutgifterna har betalats under den tid som den skattskyldige varit bosatt i en stat inom EES.*

I paragrafen, som är ny, finns inledande bestämmelser om avdrag för ränteutgifter i inkomstslaget kapital.

Av *första stycket* framgår att ränteutgifter ska dras av bara i den utsträckning som följer av 6 b–6 g och 8 §§. I 6 b § finns bestämmelser om avdrag för ränteutgifter avseende lån med bostad som säkerhet. I 6 c § finns bestämmelser om avdrag för ränteutgifter avseende lån med värdepapper som säkerhet. I 6 d § finns bestämmelser om lån som lämnats av en pantbank. I 6 e § finns bestämmelser om lån med fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet. I 6 f § anges de krav som uppställs på långgivarens hemvist och i 6 g § finns bestämmelser om avdrag för andra utgifter som ska behandlas som ränta samt tomträttsavgäld. I 8 § finns bestämmelser om att räntekompensation ska behandlas som ränta.

Andra stycket innehåller bestämmelser om avdrag för ränteutgifter för begränsat skattskyldiga. Bestämmelserna, som i allt väsentligt förs över från 1 § andra och tredje styckena ändras redaktionellt och anpassas till den begränsning av avdragsrätten som följer av 6 b–6 g §§. För begränsat skattskyldiga gäller således som utgångspunkt samma begränsning som för obegränsat skattskyldiga, dvs. att en ränteutgift får dras av bara om den är hänförlig till ett lån med säkerhet i bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg, eller som har lämnats av en pantbank. Detsamma gäller belopp som behandlas som ränta enligt 7, 10 och 11 §§. Tomträttsavgäld och räntekompensation ska alltid dras av. För begränsat skattskyldiga gäller dock som ytterligare begränsning att ränteutgifterna ska vara utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Det innebär att utgiften ska ha samband med en inkomst som ska tas upp av begränsat skattskyldiga enligt reglerna om skattskyldighet i 3 kap.

I vissa fall får dock begränsat skattskyldiga dra av ränteutgifter med koppling till nämnda lån även om de inte är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Som förutsättning gäller då att ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemlandet, att den skattskyldige är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och har betalat ränteutgifterna under den tid bosättningen varat samt att den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Med att ränteutgifterna inte har ”kunnat dras av i hemlandet” avses en formell rätt till avdrag. Om det finns en laglig rätt till avdrag i hemstaten som av någon anledning valts bort så anses utgifterna ha kunnat dras av i den staten. Något avdrag ska då inte medges i Sverige. Bestämmelsen ger

således inte någon valfrihet för den som är begränsat skattskyldig att fördela ränteutgifterna fritt mellan hemlandet och Sverige.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 5.10.

6 b § *Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska dras av, om*

1. *lånet har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller om det är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till en fastighet, eller*

2. *lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet ska omvandlas till ett sådant lån som avses i 1 när byggnationen är slutförd.*

Första stycket tillämpas också på lån som lämnas av en utländsk långgivare som

1. *driver en verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i lagen om verksamhet med bostadskrediter, och*

2. *står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om den skattemässiga behandlingen av ränteutgifter på lån med bostad som säkerhet.

Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller av en kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska enligt *första stycket* dras av under vissa förutsättningar. Vad som avses med kreditinstitut framgår av 2 kap. 4 a §. Ett tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter lämnas av Finansinspektionen till ett aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag som bedöms lämplig att bedriva verksamhet med kreditgivning av bostadslån. Av 6 f § framgår att långgivaren måste vara hemmahörande inom EES eller i vissa andra länder.

Enligt *första punkten* ska räntan dras av om lånet har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt. Räntan får också dras av om lånet är förenat med en motsvarande rätt som panträtt i en byggnad som inte tillhör en fastighet, dvs. en byggnad som är lös egendom. Även lån med säkerhet i fastigheter belägna i utlandet omfattas. Det gör även lån med säkerhet i näringsfastigheter och näringsbostadsrätter, om ränteutgiften inte ska dras av i inkomstslaget näringsverksamhet.

Enligt *andra punkten* ska räntan också dras av om lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet när byggprojektet är färdigt ska omvandlas till ett sådant lån med säkerhet i fastighet m.m. som avses i första punkten. Det som avses i denna punkt är finansiering av byggnationer genom s.k. byggnadskreditiv. Byggnadskreditiv, som även kan ha andra benämningar (t.ex. byggnadslån), används vanligen vid nybyggnation för att finansiera byggnadens uppförande. Ett byggnadskreditiv är en form av finansiering på löpande räkning där låntagaren ges ett visst utrymme att låna till byggkostnaden genom att lämna över inkomna fakturor till banken för betalning. När byggprojektet är klart omvandlas byggnadskreditivet till ett vanligt bolån med fastigheten som säkerhet.

Avsikten ska vara att byggnadskreditivet ska omvandlas till ett vanligt lån när byggnaden är färdigställd. Den avsikten bör vara uttryckt i avtalet mellan kreditinstitutet och den skattskyldige. Det finns dock inte något

krav på att omvandling faktiskt har skett för att avdrag ska få göras för räntan på byggnadskreditivet. Om bygget blir försenat och kreditivet därför löper under längre tid än vad som ursprungligen avsågs får ränteutgifterna ändå dras av om övriga förutsättningar är uppfyllda. Ränta på byggnadskreditiv får även dras av det år då kreditivet har omvandlats till ett vanligt bolån. Det finns således inte heller något krav på att byggnadskreditivet löper över årsskiftet. Om ett byggnadskreditiv omvandlas till ett bolån den 1 april 2025 får den ränta som betalas för kreditivet under perioden 1 januari–31 mars dras av i deklarationen för beskattningsåret 2025, tillsammans med den ränta som betalas för bolånet för perioden 1 april–31 december 2025.

Byggnadskreditivet ska finansiera ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad för att räntan ska kunna dras av. Med ny-, till- eller ombyggnad avses detsamma som i 19 kap., dvs. sådana åtgärder som i en näringsverksamhet ska läggas till anskaffningsvärdet och dras av genom årliga värdeminskingsavdrag. Reparation och underhåll (normala löpande åtgärder på byggnaden) är inte ny-, till- eller ombyggnad. Det innebär att om ett byggnadskreditiv avser att täcka utgifter inte bara för ny-, till- eller ombyggnad, utan även reparation och underhåll, ska avdrag inte göras för den del av ränteutgiften som avser det senare. Med byggnad avses alla former av byggnader. Det finns inget krav på att byggnadskreditivet ska användas till ett bostadshus för att avdrag ska få göras för räntan. Avdrag får göras även om kreditivet har finansierat t.ex. ett garage eller ett förråd på fastigheten.

Av *andra stycket* framgår att ränteutgifter för lån som lämnas av utländska motsvarigheter till svenska kreditgivare med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter ska dras av om villkoren i första eller andra punkten i första stycket är uppfyllda. Detta gäller för utländska långgivare som driver en verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i lagen om verksamhet med bostadskrediter (*första punkten*) och som står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där långgivaren har sitt säte (*andra punkten*). Villkoren i punkterna är hämtade från 2 kap. 7 § 1 och 2 lagen om verksamhet med bostadskrediter och har samma innebörd som i den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

6 c § *Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller värdepappersbolag ska dras av om lånet är förenat med säkerhet i*

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad, eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

2. finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES, eller

3. andelar i en värdepappersfond eller en specialfond.

Första stycket tillämpas också på lån som lämnas av en utländsk långgivare som driver värdepappersrörelse, och som

1. driver verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i 2 kap. 2 § första stycket 2 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, och

2. står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om avdrag för ränteutgifter på lån med värdepapper som säkerhet.

Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller värdepappersbolag ska enligt *första stycket* dras av under vissa förutsättningar. Lånet ska ha lämnats av ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag. Vad som avses med kreditinstitut framgår av 2 kap. 4 a §. Ett värdepappersbolag är ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse och som inte är ett bankaktiebolag eller ett kreditmarknadsbolag. Ett värdepappersbolag kan bara lämna en viss typ av krediter, med stöd av sidotillstånd från Finansinspektionen. Av 2 kap. 2 § första stycket 2 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden framgår att Finansinspektionen kan ge tillstånd till ett värdepappersbolag att som ett led i rörelsen lämna kunder kredit för att kunden, genom värdepappersbolaget, ska kunna genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument. Av 6 f § framgår att långgivaren måste vara hemmahörande inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i vissa andra länder.

För att ränta ska dras av ställs även som krav att lånet ska vara förenat med säkerhet i vissa finansiella tillgångar som motsvarar investeringstillgångar på investeringssparkonto. Punkterna 1–3 motsvarar kraven i 6 § lagen (2011:1268) om investeringssparkonto och har samma innebörd som i den lagen. I punkterna anges vilka finansiella instrument som kan utgöra säkerhet för ett lån som omfattas av avdragsrätt. Sådan säkerhet kan enligt *första punkten* utgöras av finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad, eller en motsvarande marknad utanför EES. Av *andra punkten* framgår att som säkerhet gäller även finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES. MTF-plattform definieras i 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden, i vilken det anges att termen avser vissa marknadsplatser inom EES. Finansiella instrument som handlas på en marknadsplats utanför EES och som kan anses motsvara en MTF-plattform omfattas däremot inte. Som säkerhet kan enligt *tredje punkten* även ställas andelar i en värdepappersfond eller en specialfond.

Av *andra stycket* framgår att ränteutgifter för lån som lämnas av utländska långgivare som driver värdepappersrörelse ska dras av om villkoren i första eller andra punkten i första stycket är uppfyllda. Med värdepappersrörelse avses detsamma som i 1 kap. 4 c § lagen om värdepappersmarknaden, dvs. verksamhet som består i att yrkesmässigt tillhandahålla investeringstjänster eller utföra investeringsverksamhet. Enligt *första punkten* ska den utländska långgivaren vidare driva en verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i 2 kap. 2 § första stycket 2 lagen om värdepappersmarknaden. För att ett lån ska omfattas av avdragsrätt ska det således ha lämnats för att kunden, genom värdepappersbolaget, ska kunna genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument. Av *andra punkten* följer ett krav på att den utländska långgivaren ska stå under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där långgivaren har sitt säte (jfr 4 kap. 4 § första stycket 1 lagen om värdepappersmarknaden).

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

6 d § *Ränteutgifter ska dras av för lån som lämnats av pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000).*

Första stycket tillämpas även på lån som lämnas av en utländsk långgivare som

1. driver verksamhet som motsvarar sådan pantbanksverksamhet som avses i 1 § pantbankslagen, och
2. står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om avdrag för ränteutgifter på lån som lämnas av pantbanker.

Ränteutgifter på lån som lämnas av pantbanker ska dras av under vissa förutsättningar. Av *första stycket* framgår att lånet måste ha lämnats av en pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000). En pantbank är ett svenskt aktiebolag eller utländsk motsvarighet vars verksamhet har till ändamål att lämna krediter åt konsumenter mot panträtt huvudsakligen i lösöre. Tillstånd för sådan verksamhet lämnas av länsstyrelsen. Av 6 f § framgår att pantbanken måste vara hemmahörande inom EES eller i vissa andra länder.

Av *andra stycket* framgår att ränteutgifter för lån som lämnas av utländska långgivare ska dras av om villkoren i första eller andra punkten är uppfyllda. Detta gäller enligt *första punkten* för en utländsk långgivare som driver verksamhet som motsvarar sådan pantbanksverksamhet som avses i 1 § pantbankslagen. Av 1 § pantbankslagen framgår att med pantbanksverksamhet avses en näringsverksamhet med ändamål att lämna krediter åt konsumenter mot panträtt huvudsakligen i lösöre. Av *andra punkten* följer ett krav på att den utländska långgivaren ska stå under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte. Detta krav överensstämmer med vad som enligt 4 § pantbankslagen krävs för utländska långgivare som bedriver verksamhet i Sverige.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

6 e § *Ränteutgifter för lån som finansierar förvärv av ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg ska dras av, om*

1. säljaren och långgivaren är näringsidkare,
2. lånet är förenat med säkerhet i fordonet, båten, skeppet eller luftfartyget, och
3. fordonet, båten, skeppet eller luftfartyget och låntagaren kan identifieras genom uppgifter i kreditavtalet.

I fråga om ett fordon, ett skepp eller ett luftfartyg gäller första stycket bara om fordonet, skeppet eller luftfartyget är registrerat på låntagaren eller en medlåntagare

- i vägtrafikregistret enligt 5 § lagen (2019:370) om fordons registrering och användning,
- i fartygsregistret enligt 2 kap. 1 § sjölagen (1994:1009),
- i luftfartygsregistret enligt 1 kap. 6 § luftfartslagen (2010:500), eller
- i ett motsvarande register i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om avdrag för ränteutgifter på lån med fordon, båtar, skepp eller luftfartyg som säkerhet.

Enligt *första stycket* ska ränteutgifter för lån som finansierar förvärv av ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg dras av under vissa förutsättningar.

För det första gäller att säljaren och långgivaren ska vara näringsidkare (*första punkten*). Därmed avses att säljaren ska vara någon som bedriver näringsverksamhet. Försäljning mellan privatpersoner omfattas inte och inte heller lån som lämnas mellan privatpersoner.

För det andra gäller att lånet ska vara förenat med säkerhet i den sålda varan (*andra punkten*). Det innebär att t.ex. ett fordon som förvärfvas ska utgöra säkerhet för lånet. Med säkerhet avses exempelvis ett giltigt villkor om återtagandeförbehåll.

För det tredje gäller att såväl den sålda varan som låntagaren ska kunna identifieras genom uppgifter i lånehandlingarna (*tredje punkten*). Normalt sker det genom att fordonets, båtens, skeppets eller luftfartygets registreringsnummer och låntagarens personnummer eller motsvarande anges, eller för det fall en båt inte är registrerad att båtens specifikationer anges. Av låneavtalet ska alltså sambandet mellan köparen, den förvärfvade varan och låntagaren tydligt framgå. Låntagaren och köparen ska kunna identifieras som samma person.

Av *andra stycket* framgår att i det fall ränteutgiften avser ett lån som finansierar förvärvet av ett fordon, ett skepp eller ett luftfartyg krävs för avdragsrätt dessutom att det aktuella fortskaffningsmedlet är registrerat på låntagaren eller en medlåntagare i vägtrafikregistret, fartygsregistret, luftfartygsregistret eller i ett motsvarande register i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Flera låntagare kan vara personligt ansvariga för ett lån. I Transportstyrelsens register registreras dock bara en låntagare, den som har ingått köpeavtalet med säljaren. Som förutsättning för avdrag ska i dessa fall vara tillräckligt att en av låntagarna är registrerad som ägare i respektive register.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

6 f § *Ränteutgifter för lån som avses i 6 b–6 e §§ ska dras av bara om långivaren*

1. *hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,*
2. *hör hemma i en stat som har ingått ett skatteavtal med Sverige som innehåller en artikel om informationsutbyte, eller*
3. *har ett fast driftställe i en sådan stat som avses i 1 eller 2 och lånet hänför sig till det fasta driftstället.*

Paragrafen, som är ny, innehåller krav på långivaren som måste vara uppfyllda för att ränta ska få dras av enligt 6 b–6 e §§.

Ränteutgifter för lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, eller som har lämnats av en pantbank, ska bara dras av om långivaren hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*första punkten*) eller i en stat som har ingått ett skatteavtal med Sverige som innehåller en artikel om informationsutbyte (*andra punkten*).

Räntan ska också dras av om långivaren har ett fast driftställe i en sådan stat som avses i 1 eller 2 och lånet hänför sig till det fasta driftstället (*tredje punkten*). Att lånet ska hänföra sig till det fasta driftstället innebär att utlåningen måste ingå i det fasta driftställets affärsverksamhet. Vad som avses med fast driftställe anges i 2 kap. 29 §.

Om förutsättningarna i första punkten är uppfyllda blir andra och tredje punkten inte tillämpliga. Det innebär att förutsättningarna för avdrag för ränteutgift i denna paragraf är uppfyllda om långivaren hör hemma i en stat inom EES, men lånet lämnas från ett fast driftställe i en stat utanför EES som Sverige inte har ingått ett skatteavtal med.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

6 g § *Belopp som behandlas som ränta enligt 7 eller 11 § eller 44 kap. 39 § ska dras av bara om det avser utgift för sådant lån som avses i 6 b–6 f §§.*

Belopp som behandlas som ränta enligt 8 § och tomträttsavgäld ska dras av.

I paragrafen, som är ny, regleras avdrag för belopp som behandlas som ränta.

Bestämmelserna i *första stycket* gäller för ersättning för utebliven ränta vid förtida inlösen av lån (7 §), belopp som tas upp som ränteförmån i inkomstslaget tjänst (11 §) samt ränteutgift vid förvärv av tillgångar mot en livsvarig livränta (44 kap. 39 §). I dessa fall gäller att avdrag bara ska göras för utgiften om den är hänförligt till ett sådant lån som anges i 6 b–6 f §§, dvs. ett lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet, eller som har lämnats av en pantbank. När det gäller ersättning för utebliven ränta ska det inlösta lånet vara ett sådant lån som avses i 6 b–6 f §§. När det gäller ränteförmån ska det lån som förmånen avser vara ett sådant lån. Vid förvärv av tillgångar mot livsvarig ränta innebär betalningsmodellen att köparen anses ha lånat från säljaren och att en del av ersättningen därför utgör ränta. För avdrag för räntan krävs att den förvärvade tillgången är en bostad, värdepapper, ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg och att säljaren har panträtt respektive annan säkerhetsrätt i tillgången. Det krävs även att säljaren är ett kreditinstitut eller en kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter (om tillgången är en bostad), ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag (om tillgången är ett eller flera värdepapper) eller en näringsidkare (om tillgången är ett fordon, en båt, ett skepp eller ett luftfartyg).

I *andra stycket* anges att belopp som behandlas som ränta enligt 8 § och tomträttsavgäld ska dras av. Av 8 § följer att räntekompensation som förvärvaren av en skuld betalar till säljaren ska behandlas som ränta. Sådan räntekompensation får alltid dras av. Bestämmelsen om tomträttsavgäld förs över från 27 §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Livränta och liknande utbetalningar

10 § Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

I paragrafen finns en upplysning om att det i 44 kap. 35 och 37–39 §§ finns bestämmelser om i vilken utsträckning ersättning i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta.

Ändringen innebär att det nuvarande första stycket slopas och det nuvarande andra stycket blir paragrafens första stycke. Att tomträttsavgäld är en sådan utgift som ska dras av som ränta framgår nu av 6 g §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

11 § Ett belopp som motsvarar värdet enligt 61 kap. 15–17 §§ av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska *behandlas som en ränteutgift* i inkomstslaget kapital.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om hur värdet enligt 61 kap. 15–17 §§ av en sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska behandlas i inkomstslaget kapital.

Enligt paragrafen ska ett belopp som motsvarar värdet behandlas som en ränteutgift i inkomstslaget kapital.

Genom att beloppet ska behandlas som ränteutgift ska avdrag bara göras om ränteförmånen avser sådana lån som anges i 6 b–6 f §§. Detta framgår av 6 g §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2. Lagen tillämpas på ränteutgifter som betalas efter den 31 december 2024.

3. Äldre bestämmelser gäller för andra ränteutgifter än sådana som avses i 42 kap. 6 b–6 g §§ och som betalas under 2025. För dessa andra ränteutgifter gäller dock att de ska dras av med 50 procent av det avdragsbelopp som följer av äldre bestämmelser.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

I *andra punkten* anges att lagen ska tillämpas på ränteutgifter som betalas efter den 31 december 2024. Med hänsyn till att kontantprincipen gäller i inkomstslaget kapital, se 41 kap. 9 §, innebär det att förslaget tillämpas första gången för beskattningsåret 2025.

Av *tredje punkten* framgår dock att äldre bestämmelser ska tillämpas för vissa ränteutgifter som betalas under 2025. Det gäller sådana ränteutgifter som inte avses i 42 kap. 6 b–6 g §§, dvs. ränteutgifter som inte avser lån med bostad, värdepapper, fordon, båt, skepp eller luftfartyg som säkerhet eller som har lämnats av en pantbank. För dessa ränteutgifter gäller dock att de ska dras av med bara 50 procent av det belopp som enligt de äldre bestämmelserna ska dras av.

9.2 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

18 kap.

5 § I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

Om kontrolluppgiften avser en sådan ränteutgift som avses i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), ska detta framgå av kontrolluppgiften.

I paragrafen regleras vilken information som ska lämnas i kontrolluppgift om ränteutgift.

I paragrafen införs ett nytt *tredje stycke* i vilket det anges att om kontrolluppgiften avser en sådan ränteutgift som avses i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ska detta framgå av kontrolluppgiften.

I 42 kap. 6 b § IL framgår att ränteutgift på lån som lämnats av kreditinstitut eller kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om

verksamhet med bostadskrediter ska dras av om lånet är förenat med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet eller om lånet är ett byggnadskreditiv.

Enligt 42 kap. 6 c § IL ska ränteutgifter för vissa lån som lämnas av kreditinstitut eller värdepappersbolag dras av. Detta gäller om lånet har lämnats mot säkerhet i finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad (eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES), finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES, eller andelar i en värdepappersfond eller en specialfond.

Av 42 kap. 6 d § IL följer att ränteutgifter ska dras av för lån som lämnas av pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000).

I 42 kap. 6 e § IL anges att ränteutgift på lån som finansierar förvärv av fordon, båt, skepp eller luftfartyg och är förenat med säkerhet i objektet ska dras av. Det krävs att objektet och låntagaren är identifierade i kreditavtalet samt att säljaren och långgivaren är näringsidkare. Med skepp avses ett fartyg vars skrov har en största längd som överstiger 24 meter, andra fartyg kallas båt (se 1 kap. 2 § sjölagen [1994:1009]).

Enligt 42 kap. 7 § IL ska ersättning när lån återbetalas i förtid behandlas som ränta i beskattningshänseende. Av 42 kap. 11 § IL följer att ett belopp som motsvarar värdet av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska behandlas som en ränteutgift i inkomstslaget kapital. Enligt 42 kap. 6 g § första stycket IL ska sådana belopp dras av om de avser en utgift för sådana lån som avses i 42 kap. 6 b–6 f §§ IL.

Tomträtsavgäld ska enligt 42 kap. 6 g § andra stycket IL dras av.

Enligt 42 kap. 8 § IL ska räntekompensation behandlas som ränta och en sådan ränteutgift ska dras av.

Om kontrolluppgiften avser någon av dessa typer av ränteutgifter ska detta alltså anges i kontrolluppgiften. För övriga typer av ränteutgifter ska endast uppgift om mottagen ränta lämnas i kontrolluppgiften.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

9.3 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

18 kap

1 § Kontrolluppgift ska lämnas om *sådana* ränteutgifter som avses i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

I paragrafen regleras kontrolluppgiftsskyldighet avseende ränteutgifter.

Ändringen i paragrafen är en följd av att rätten till avdrag för ränteutgifter begränsas i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Kontrolluppgift ska lämnas om sådana ränteutgifter som avses i 42 kap. 6 b–6 g och 8 §§ IL.

Det innebär att kontrolluppgift ska lämnas om ränteutgift på lån som lämnas av kreditinstitut eller bostadskreditinstitut om lånet är förenat med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller

som är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet eller om lånet är ett byggnadskreditiv (jfr 42 kap. 6 b § IL).

Kontrolluppgift ska vidare lämnas om ränteutgifter för vissa lån som lämnas av kreditinstitut eller värdepappersbolag. Förutsättning för att ränta på denna typ av lån ska få dras av är att lånet har lämnats mot säkerhet i finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad (eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES), finansiella instrument som handlas på en MTF-plattform inom EES, eller andelar i en värdepappersfond eller en specialfond (jfr 42 kap. 6 c § IL).

Även om ränteutgifter för lån som lämnas av pantbank med tillstånd enligt pantbankslagen (1995:1000) ska det lämnas kontrolluppgift (jfr 42 kap. 6 d § IL).

Kontrolluppgift ska också lämnas om ränteutgifter på lån som finansierar förvärv från en näringsidkare av fordon, båt, skepp eller luftfartyg, om lånet lämnas av en näringsidkare och är förenat med säkerhet i varan. Varan och låntagaren ska vara identifierade i kreditavtalet (jfr 42 kap. 6 e § IL). Med skepp avses ett fartyg vars skrov har en största längd som överstiger 24 meter, andra fartyg kallas båt (se 1 kap. 2 § sjölagen [1994:1009]).

Enligt 42 kap. 7 § IL ska ersättning när lån återbetalas i förtid behandlas som ränta i beskattningshänseende. Av 42 kap. 11 § IL följer att ett belopp som motsvarar värdet av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska behandlas som en ränteutgift i inkomstslaget kapital. Enligt 42 kap. 6 g § första stycket IL ska sådana belopp dras av om de avser en utgift för sådana lån som avses i 42 kap. 6 b–6 f §§ IL. Beloppen är i sådana fall att anses som ränteutgift för vilken kontrolluppgift ska lämnas. Tomträttsavgäld ska enligt 42 kap. 6 g § andra stycket IL dras av. Även tomträttsavgäld ska det därmed lämnas kontrolluppgift om med stöd av denna bestämmelse.

Räntekompensation behandlas som ränta och en sådan ränteutgift ska dras av (42 kap. 8 § IL). Kontrolluppgift om räntekompensation ska därmed lämnas med stöd av denna bestämmelse.

I 18 kap. 5 § samt i 5 kap. skatteförfarandeförordningen (2011:1261) anges vilka uppgifter som ska lämnas i kontrolluppgiften.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

3 § Kontrolluppgift ska lämnas av den som har tagit emot ränta.

Uppgiftsskyldiga är andra juridiska personer än dödsbon.

I paragrafen regleras vem som ska lämna kontrolluppgift.

Ändringen innebär att paragrafens *tredje stycke* tas bort som en följd av att kontrolluppgift endast ska lämnas för vissa särskilt angivna ränteutgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

5 § I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

Prop. 2024/25:26 I paragrafen regleras vilken information som ska lämnas i kontrolluppgift om ränteutgift.

Ändringen innebär att paragrafens *tredje stycke* tas bort som en följd av att kontrolluppgift endast ska lämnas för vissa särskilt angivna ränteutgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Sammanfattning av promemorian Avtrappat ränteavdrag för vissa lån

Prop. 2024/25:26
Bilaga 1

I promemorian föreslås begränsningar i rätten till avdrag för ränteutgifter i inkomstslaget kapital. Enligt förslaget ska ränta bara dras av på lån som uppfyller särskilda förutsättningar gällande värdering av ställda säkerheter och maximal belåningsgrad. Ränta ska dras av om lånet lämnas mot säkerhet i bostad, fordon eller båt. Ränta ska också dras av om lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet när byggprojektet är färdigt ska omvandlas till ett lån med säkerhet i bostad.

Rätten till avdrag för ränteutgifter ska trappas av på två år. Det innebär att avdrag för beskattningsåret 2025 får göras med 50 procent av ränteutgifter på lån som inte är förenade med säkerhet i bostad, fordon eller båt.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)⁵

dels att 42 kap. 27 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 42 kap. 27 § ska utgå,

dels att 42 kap. 1, 8, 10 och 11 §§ och rubriken närmast före 42 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 42 kap. 6 a–6 e §§, och närmast före 42 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

1 §⁶

Ränteinkomster, utdelningar, inkomster vid uthyrning av privatbostäder och alla andra inkomster på grund av innehav av tillgångar samt kapitalvinster ska tas upp som intäkt, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 8 kap.

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad, om inte något annat anges i detta kapitel *eller i 9 eller 60 kap.* *Ränteutgifter och kapitalförluster ska dras av även om de inte är sådana utgifter. Begränsat skattskyldiga får dock inte, med undantag för vad som anges i tredje stycket, dra av ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster.*

Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad, om inte något annat anges i detta kapitel eller i 60 kap. Kapitalförluster ska dras av även om de inte är sådana utgifter.

Begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 får även dra av sådana ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster, till den del ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemlandet, om

– den skattskyldige är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

– den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i

⁵ Lagen omtryckt 2008:803.

⁶ Senaste lydelse 2009:1060.

andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, och

– ränteutgifterna har betalats under den tid som den skattskyldige varit bosatt i en stat inom EES.

Avdrag för ränteutgifter

6 a §

Ränteutgifter ska dras av bara i den utsträckning som följer av 6 b–6 e §§.

Begränsat skattskyldiga ska bara dra av ränteutgifterna om de är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Begränsat skattskyldiga som avses i 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 ska även dra av ränteutgifter som inte är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster om,

– ränteutgifterna inte har kunnat dras av i hemlandet,

– den skattskyldige är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),

– den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, och

– ränteutgifterna har betalats under den tid som den skattskyldige varit bosatt i en stat inom EES.

6 b §

Ränteutgifter för lån som lämnas av kreditinstitut eller kreditgivare med tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska dras av om

1. lånet har lämnats mot panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller om det är förenat med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller

2. lånet avser finansiering av ny-, till- eller ombyggnad av en byggnad och avsikten är att lånet ska omvandlas till ett sådant lån som avses i 1 när byggnationen är slutförd.

Första stycket tillämpas också på lån som lämnas av en utländsk långivare som

1. driver en verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i lagen om verksamhet med bostadskrediter, och

2. står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där den har sitt säte.

6 c §

Ränteutgifter för lån som finansierar förvärvet av ett fordon eller en båt ska dras av om

1. säljaren av fordonet eller båten och långivaren är näringsidkare,

2. lånet är förenat med säkerhet i fordonet eller båten, och

3. fordonet eller båten och låntagaren kan identifieras genom uppgifter i kreditavtalet.

I fråga om ett fordon gäller första stycket bara om fordonet är registrerat på låntagaren i vägtrafikregistret enligt 5 § lagen (2019:370) om fordons registrering och användning eller i ett motsvarande register i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

6 d §

Ränteutgifter för lån som avses i 6 b eller 6 c § ska dras av bara om långivaren

1. hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte, eller

2. har ett fast driftställe i en sådan stat som avses i 1 och lånet hänförs till det fasta driftstället.

Prop. 2024/25:26

Bilaga 2

6 e §

Belopp som behandlas som ränta enligt 7, 8 eller 11 § eller 44 kap. 39 § ska dras av bara om det avser utgift för sådant lån som avses i 6 b–6 d §§.

Tomträttsavgäld ska dras av.

8 §⁷

Räntekompensation som förvärvaren av ett skuldebrev betalar till överlåtaren för upplupen men inte förfallen ränta behandlas som ränta.

Första stycket tillämpas också vid förvärv av marknadsnoterade andelar i en värdepappersfond eller en specialfond som bara innehåller svenska fordringsrätter.

Hänvisningar

Livränta och liknande utbetalningar

10 §

Att tomträttsavgäld behandlas som ränteutgift framgår av 27 §.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

11 §

Ett belopp som motsvarar värdet enligt 61 kap. 15–17 §§ av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska dras av i inkomstslaget kapital.

Ett belopp som motsvarar värdet enligt 61 kap. 15–17 §§ av sådan ränteförmån som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska *behandlas som en ränteutgift* i inkomstslaget kapital.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Lagen tillämpas på ränteutgifter som betalas efter den 31 december 2024.
 3. Äldre bestämmelser gäller för andra ränteutgifter än sådana som avses i 42 kap. 6 b–6 e §§ och som betalas under 2025. För dessa andra

⁷ Senaste lydelse 2013:569.

Prop. 2024/25:26 ränteutgifter gäller dock att de ska dras av med 50 procent av det
Bilaga 2 avdragsbelopp som följer av äldre bestämmelser.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Prop. 2024/25:26
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 5 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

5 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

Om kontrolluppgiften avser en sådan ränteutgift som avses i 42 kap. 6 b–6 e §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska detta framgå av kontrolluppgiften.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Lagen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2025.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 1, 3 och 5 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

1 §

Kontrolluppgift ska lämnas om ränteutgifter.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådana ränteutgifter som avses i 42 kap. 6 b–6 e §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

3 §

Kontrolluppgift ska lämnas av den som har tagit emot ränta.

Kontrolluppgift ska lämnas av den som har tagit emot ränta.

Uppgiftsskyldiga är andra juridiska personer än dödsbon.

Uppgiftsskyldiga är andra juridiska personer än dödsbon.

Enskild som bara har tagit emot dröjsmålsränta behöver inte lämna kontrolluppgift.

Lydelse enligt avsnitt 2.2

Föreslagen lydelse

5 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om mottagen ränta.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

Om någon del av räntan har betalats i förskott, ska uppgift bara lämnas om den del av räntan som avser tiden till och med den 31 januari året efter beskattningsåret.

Om kontrolluppgiften avser en sådan ränteutgift som avses i 42 kap. 6 b–6 e §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska detta framgå av kontrolluppgiften.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2026.

Efter remiss har yttranden kommit in från Aktiespararna, Bostadsrätterna, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Finansbolagens Förening, Fastighetsmäklarinspektionen, Finansinspektionen, Fondbolagens förening, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Förvaltningsrätten i Göteborg, Integritetsskyddsmyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Göteborg, Konkurrensverket, Konjunkturinstitutet, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Landsorganisationen i Sverige, Näringslivets Skattedelegation, Regelrådet, Skatteverket, Svensk Värdepappersmarknad, Svenska Bankföreningen, Svenska Pantbanksföreningen, Sveriges Kommuner och Regioner, Transportstyrelsen, Villaägarnas Riksförbund, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst.

Yttranden har även inkommit från Byggföretagen, FAR, Klarna Bank AB, Riksbanken, Sparbankernas Riksförbund, Svensk Inkasso, Svenska Kreditföreningen och UC AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Elektronikbranschen, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Motorbranschens Riksförbund, Svensk Handel, Sveriges Konsumenter och Sweboat.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2024-09-27

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Kerstin Calissendorff samt justitierådet Johan Danelius

Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet

Enligt en lagrådsremiss den 29 augusti 2024 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rätts-sakkunniga Sofia Kinnunen Bengtsson och departementssekreteraren Marcus Andersson.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

42 kap. 6 g §

Paragrafen anger bl.a. att belopp som behandlas som ränta enligt 44 kap. 39 § (livsvarig livränta) bara ska dras av om det avser utgift för sådant lån som avses i 6 b–6 f §§.

Lagrådet ställer sig tveksamt till att det över huvud taget kan bli möjligt med avdrag för ränta med stöd av bestämmelserna i 6 b–6 d §§. I dessa paragrafer förutsätts att fråga är om ett lån (en försträckning) och bestämmelserna i 44 kap. 1L om kapitalvinstbeskattning av livränta aktualiseras inte. I 6 e § är det däremot fråga om ett kreditköp från en säljare som också är att ses som långgivare (genom att vara livräntans mottagare) eller en kredit som lämnas av en utomstående långgivare. Som Lagrådet ser det torde endast det förra fallet kunna aktualisera att löpande betalningar av en livsvarig livränta kan behandlas som en ränteutgift enligt 44 kap. 39 § medan det senare är att ses som en försträckning.

Lagrådet förordar att lydelsen i 6 g § anpassas till vad nu sagts.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 oktober 2024

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Forssell, Slottner, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Brandberg, Carlson, Rosencrantz, Dousa

Föredragande: statsrådet Svantesson

Regeringen beslutar proposition Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet